Alfred FRASHËRI

PATOS, VITET PESËDHJETË

Kujtime

Pa bukë dhe pa naftë nuk ka pavarësi dhe përparim të Atdheut!

Tiranë, 15 maj 2017

Alfred FRASHËRI

PATOS, VITET PESËDHJETË

Kujtime

Këto kujtime, në kuadrin e 100 vjetorit
të zbulimit të naftës shqipare,
me shumë respekt, u përkushtohen
naftëtarëve, mes të cilëve punuam
në ato vite!

Tiranë, 15 maj 2017

Teksti: Afred FRASHËRI

Fotografitë nga Albumet personale të Anesti QIRINXHI, Asti PAPA, Vangjel NDRIO, Veronika MEKO dhe Alfred FRASHËRI.

Foto e kopertinës: Fontana në pusin Marinzë 542, qershor 1957, foto e Vangjel NDRIOS.

Për shkrimin e këtyre kujtimeve më nxiti naftëtari i viteve pesëdhjetë, miku im Anesti Spiro (Qirinxhi) dhe im vëlla Nekiu. Jam konsultuar dhe bujarisht ndihmuar për njerës, data, ngjarje si edhe më kanë dhënë fotografi nga albumet e tyre personale edhe naftëtarët, miqtë e mi të vjetër: Veronika Meko, Anesti Qirinxhi, Asti Papa, Gjergji Foto, Kristaq Jano, Rushan Liço, Spiro Bonjako, Vangjel Ndrio, Viron Cane, të cilët përzëmërsisht i falenderoj dhe u jam mirënjohës. Përzëmërsisht falenderoj Ahmet Çollakun për shkrimet dhe librat për naftën dhe naftëtarët, midis tyre edhe për mua, që me shpirt dhe përgjegjësi i ka shkruar. Z. Luçi Pleqi, ish drejtor i Institutit Gjeologjik të Naftës e Gazit, Fier (1975-1979), emigrant në Sh.B.A. nga vitet nëntëdhjetë me sugjeroi disa saktësime nëpërmjet facebook-ut, shih Aneksin 4.

PATOS, VITET PESËDHJETË

Kujtime

Pa bukë dhe pa naftë nuk ka pavarësi
dhe përparim të Atdheut!

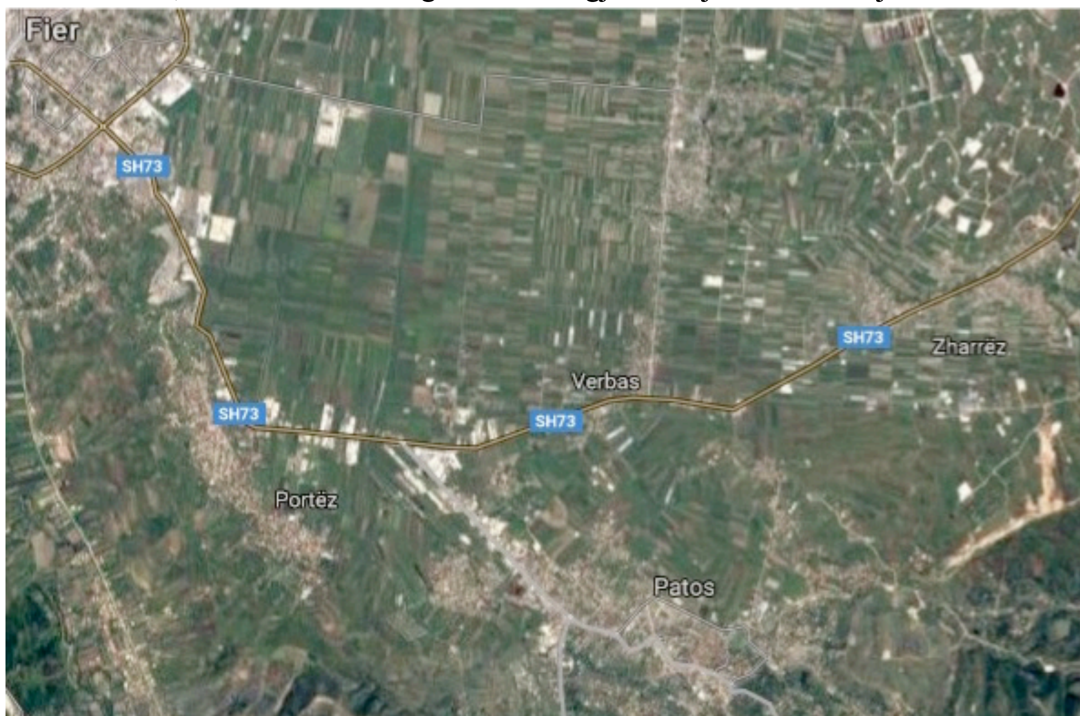
Jeta, veprimtaria dhe ngjarjet gjatë saj ruhen në kujtesën tonë dhe rizgjohen ndër vite për të na kujtuar se si këmi jetuar e punuar, si jemi sjellë në shoqëri e familje, arritjet, gabimet, por mbi të gjitha për njerëzit, shokët e miqtë me të cilët kemi ndarë gëzimet dhe hidhërimet në rrugëtimin tonë të jetës.

Në jetën time, puna në kantieret e naftës zë fill në shtatorin e vitit 1953, kur morra emërimin "Teknik elektrik në Ndërmarrjen e Shpimit, Patos", firmosur nga ministri Shefqet Peçi, dhe vazhdoi në institucione dhe me detyra të ndryshme të lidhura edhe me kërkimet e naftës, deri në fundin e viteve tetëdhjetë. Tani, që jemi në prag të 100 vjetorit të zbulimit të naftës në Shqipëri, kujtoj me respekt njerëzit që me devotshmëri, entuziazëm, sakrifica punuan në vitet pesëdhjetë në kantierin e naftës në Patos, midis të cilëve punova edhe unë. E ndjeva kërkesë shpirtërore se duhet treguar për ata dhe punën madhore që bënë. Ky përvjetor më nxiti kujtimet dhe më lindi dëshira të marr penën dhe të shkruaj kujtimet e mia, të shpreh ndjenjat, që kam patur dhe kam për ato vite. Pas mbi gjashtëdhjetë vite që kanë kaluar nga ajo periudhë e jetës, vitet dhe mosha bëjnë të vetën, prandaj i kërkoj ndjesë ndonjërit që nuk më është kujtuar, apo për ndonjë datë. Këto janë kujtimet e një të riu tetëmbëshjetë vjeçar, që punoi në Patosin e atyre viteve, me detyrën teknik operator i karotazhit.

I kujtoj ata njerëz, punëtorë të pontit të manovrës në majë të sondës dhe kryesondistë, punëtorë të pastrimit të puseve, teknikë, ata inxhinierë të pakët, administratorët, por edhe mjekët, farmacistin dhe mësuesit e Patosit në ato vite. E kujtoj punën e tyre, vullnetin dhe sjelljen e tyre, me shumë dashuri dhe respekt, se kanë edhe qënë mësuesit e mij të paë në shkollën e madhe të jetës, të punës. Personat e përmendur në këto kujtime i kam njohur personalisht gjatë viteve që punova në Patos, 1953-1956.

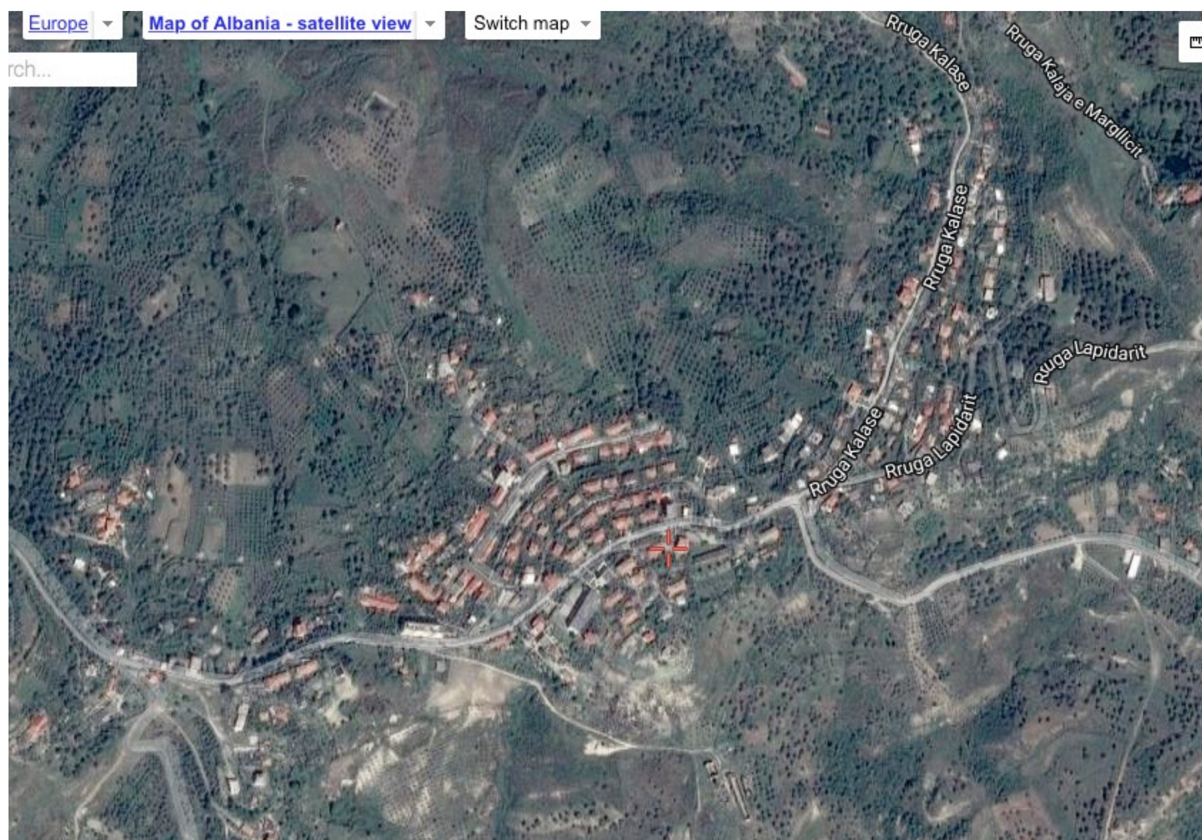
Atë ditë me diellë, të javës së parë të muajt shtator të vitit 1953, pasi arrita në Fier, u nisa më këmbë për në Patosin e Vjetër pranë Margëlliçit, që më vonë u emërtua me emrin e heroit Patosi Mustafa Matohiti. Ai ndodhet rreth 9,5 km në lindje të Fierit. Me vehte kisha një valixhe të vogël me plaçkat e trupit dhe një dëng me dispencat e Politeknikumit "7 Nëntori", që do të më duheshin në punë. Patosin e kish parë në hartë, por atje kisha të njohur qysh nga Politeknikumi teknikët e parë të naftës Adem Cani (Nurja), Anesti Spiro (Qirinxhi), Asti Papa, Hamdi Bejtja, Niko Goxhobashi, dhe Veronika Meko, që ishin brezi i parë teknikëve të naftës dhe kishin shkuar në Patos në vitin 1951. Rrugës më takon një fshatar me djalin e tij, që po ngjitej edhe ay në Patosin e Vjetër, lart në kodër. Më pa të ngarkuar dhe pasi më pyeti ku shkonja, më tha: "Vërë plaçkat në samarin e gomarit". Me lehtësoi dhe me shumë respekt e kujtoj këtë njeri fisnik edhe sot, për zemrën e tij bujare. Patosi i Ri, që ndodhet 7 km në jug-lindje të Fierit, kish filluar të ndërtohej vitet

e para pas çlirimit të vendit për të siguruar jetësën normale të naftëtarëve dhe familjeve të tyre, të cilët do të vinin të punonin në kantierin e naftës. Ishin ndërtuar shtëpi një katëshe, si edhe disa dy katëshe buzë rrugës. Kishte shkollën, një mencë-restorant-kafene, si edhe një kinema të vogël. Kaluam Patosin e Ri, dhe vazhduam rrugën duke u ngjitur drejt Patosit të Vjetër.

Imazh satelitor i zonës Fier – Patos i Ri – Verbas – Zharrës.

Duke u ngjtiur për në Dukas kaluam anësh Kishës dhe sapo morrëm kthesën në Rrërës m'u shfaq para syve Patosi i vjetër.

Imazh satelitor i zonës Patosi i Vjetër.

Patosi i vjetër ishte ndërtuar në vitet tridhjetë, pasi u zbulua vendburimi i naftës. Ai ndodhej brenda vendburimit të naftës, midis puseve. Kishte shtëpi një katëshë dhe në ndonjë vend të pjerrët shtëpitë kishin edhe nga një gjysëm bodrumi. Aty banonte personeli administrative dhe teknik. Familiarët banonin në shtëpi të vogla, kurse punonjësit beqarë në dhomat dy dhe tre vendëshe të kapanoneve. Kishte mencën e punëtorëve, si edhe atë të teknikëve dhe inxhinierëve, e cila rrintë e hapur dhe priste teknikët dhe inxhinierët që punonin pa orar në pus. Kurdo që ata ktheheshin nga pusi, ditën apo natën e gjenin mencën hapur dhe gjellën e ngrohtë. Në u jemi mirënjohës personelit të mencës, grave guzhiniere që na trajtonin si fëmijët e tyre. Dy Ndërmarrjet e Shpimit dhe e Prodhimit kishin godinat e tyre një katëshe. Edhe Shërbimi gjeologjik kishte godinën e vet. Një klub-kafene-restorant dhe godina e zjarrfikësve ndodheshin në hyrje të Patosit. Në qendër ndodhej edhe baraka e kinemasë. Stacioni elektrik ishte ne periferinë lindore të Patosit. Ofiçina mekanike gjendej në jug të Patosit, pranë luginës së lumit Gjanica. Pas viteve pesëdhjetë, Patosit të Vjetër ju dha emri i Heroit Mustafa Matohiti,

Në të hyrë të Patosit paraqita dokumentat në policinë e postbllokut dhe pyeta se ku banonin teknikët. Më treguan kapanonin dhe në një dhomë takova Tomi Kriston dhe Hamdi Bejten, që i njihnja qysh nga Politeknikumi. Kishin degjuar për vajtjen time dhe më pritën me shumë përzëmërsi. Më ftuan të banonja në dhomën e tyre, se ishte i lirë krevati i Anesti Spiros (Qirinxhi), që ishte transferuar në Kombinatin e Naftës në Kuçovë. Kështu, u bëra banor i Patosit, deri në Gushtin e vitit 1956, kur shkova për studime në Institutin Politeknik të Tiranës. Të nesërmen u paraqita në Drejtorinë e Ndërmarrjes së Shpimit tek dreëjtori i saj Polikron Cane dhe kryeinxhnieri Pirro Bozdo. Ata me njoftuan se do të punonja teknik operator në grupin e karotazhit, që varej nga Dega Gjeologjike. së bashku me operatorin tjetër Hamdi Bejtja, që ishte edhe përgjegjës i karotazhit. Më mirëpritën dhe unë ruaj respetin më të madh që pata, për punën dhe sjelljen e tyre ndër vite.

Patori i Vjetër, Mustafa Matohiti, në ditët e sotme. [A. Frashëri, 3 prill 2016].

Në ato vite nuk lejohej të fotografohej në kantieret e naftës, prandaj po vendos një fotografi që bëra gjashtëdhjetë vjet më vonë, më 3 prill vitit 2916, kur nostalgjia dhe malli më bëri t'a rivizitoj Patosin.

Pasi m'u njoftua vendi i punës, së bashku me Hamdiun shkuam në godinën e Degës Gjeologjike, ku takuam kryegjeologun Asti Papa, që e njihnja që prej Politeknikumit. Më foli për punën që do të bënja, rëndësinë dhe saktësinë me të cilën ajo duhej bërë. Pastaj, morrëm rrugën për në mjedisin ku ndodhej Grupi Karotazhit. Grupi kishte tre makina të mëdha, si autobuzë, njëra për arganelon me 3000 m kabël për të ulur aparaturat në pus, e dyta me stacionin e aparaturave matëse dhe regjistruese, dhe e treta me arganelon dhe kablin për e ulur në pus perforatorët që me plumba bënin krijimin e filtrit në kolonën e rrethimit të pusit. Prandaj grupi i karotazhit kishte vend ndodhjen në Parkun e Automjeteve, në perëndim të Patosit të Ri. E bëmë rrugën nga Pasoti i Vjetër deri në Transport, siç i thoshin Parkut, më këmbë, siç e bënim çdo ditë vajtje e ardhje, në dimër e në verë, disa kilometra rrugë, nga maja e kodrës deri në fushë. Në Park në ishte lënë në dispozicion për të vendosur pajisjet e punës një mjedis që kishte qënë një ËC e braktisur, ku vrimat ishin zënë me nga një kapak druri. Aty mbanim pajisjet, i rregullonim ato, rrinim edhe vetë, kur nuk kishte punë në pus. Diagrama e regjistruara në puse i dorëzonim brenda ditës në Degën Gjeologjike. Kjo vazhdoi deri në vitin 1957, kur për bazën e karrotazhit u ndërtua një godinë e re, e pershtatshme, me zyra dhe laboratorë të mjaftueshëm.

Në Patosin e viteve pesëdhjetë ishte e përditëshme që punëtorët, personeli-tekniko - inxhinierik dhe administrative, nga shtëpia apo zyra të shkonin e vinin nga puset më këmbë, në ditët dhe netët e verës dhe gjatë dimrit me baltën e mirëdëgjuar të Patosit, në një largësi një deri katër-pesë kilometra. Çizmet visheshin me shirat e para në vjeshtë dhe hiqeshin nga këmba në pranverë, pas disa ditësh kur pushonin shirat. Ndërmarrja kishte vetëm dy vetura- "gaze", njëra e drejtorit me shofer Sotir Stefën dhe më pas Agathokliun, që shkurt i thërrisnim Agai, dhe tjera ishte për kryeinxhinierin dhe këshilltarët e huaj. Ne të karotazhit kishim "privilegj" se, që nga Parku i Transportit, në puse të shkonim me makinat e punës. Në dimër vajtja e makinave të karotazhit nëpër rrugët e pa shtruara dhe me baltë ishte një mankth: Makinat tërhiqeshin me traktor nëpër baltë, të zhytura deri në gjysmën e rrotave në llum, madje në rrugët e rrezikshme tërhiqeshin nga dy traktorë, njëri e tërhiqte përpara, dhe tjetri e mbante nga prapa që të mos shkiste nga rruga, të përmbysej dhe shkatërroheshin aparaturat.

Një karakteristikë tjetër e punës në kantieret e naftës ishte se punëtorët kishin tre turnet e punës plotësisht të përcaktuara. Personeli tekniko-inxhinier dhe përgjegjësi i pusit nuk kishin turne. Ata shkonin në pus, punonin atje sipas proceseve që duhet të realzohej dhe largoheshin nga pusi vetëm pas mbarmit të procesit të punës që duhet të kryenin, pavarësisht se ajo punë zgjastë 8 apo 16 a më shumë orë apo ditë, ditën apo natën qoftë. Kjo punë intensive e naftëtarëve, nga punëtori në majë të pontit të sondës e deri tëk inxhinieri përballohej me sukses vetëm nga një vullnet, devotshmëri, sakrificë dhe gadishmëri.

Naftëtarët në Patos, objektivat dhe arritjet e tyre gjatë viteve pesëdhjetë

Naftëtarët, të ndërgjegjshëm për rëndësinë jetësore të naftës për atdheun, punuan me përkushtim, dije, dinjitet, sakrifica për arritjen e objektivave dhe zgjidhjen e detyrave në disa drejtime në vitet pesëdhjetë. Vendburimi Patosit, i zbuluar në fundin e dhjetëvjeçarit të viteve njëzet dhe rifillimin e atyre tridhjetë të shekullit të kaluar, për tu venë në shfrytëzim të plotë shtronte detyra të veçanta, midis të cilave kryesoret ishin [Biçoku T., 1953, Meko Z. 1953, Papa A., 1953, Pasho S., 1956]:

Së pari, të konturohej vendburimi dhe të vlerësoheshin rezervat e naftës së tij.

Së dyti, të plotësohej rrjeti i puseve të shfrytëzimit në përputhje me kërkesat teknike.

Së treti, Të zbatoheshin metodat studimore komplekse të trungut të pusit gjatë procesit të shpimit dhe me mbarimin e tij, si ato të karotazhit dhe studimit të kampioneve nga shtresat, si edhe dukuritë që shfaqeshin në pus.

Së katërti, të zbatohej teknologjia moderne e shpimit të pusit, e çimentimit të kolonës pa filtër si edhe zbatimi i teknologjisë modern të perforimin dhe torpedimit të kolonës së çimentuar në pus, për hapjen e rrugës së komunikimit shtresë nafte-trung pusi.

Së pesti, të ndërtohej sistemi i grumbullimit të naftës dhe i transportit të saj.

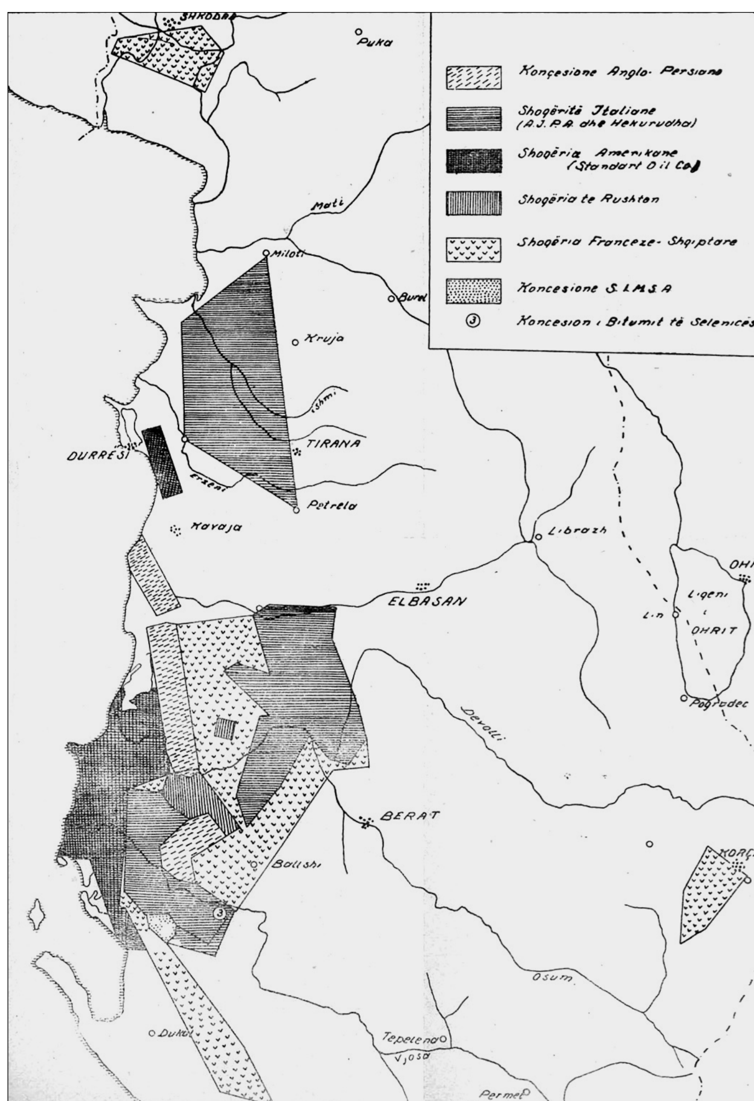
Krahas këtyre objektivave për vetë vendburimin e Patosit, duhet të kërkohej edhe në zona të tjera të vendit për gjetjen e vendburimeve të rinj të naftës e gazit.

Për të konceptuar drejt rëndësinë dhe domosdoshmërinë e arritjes së objektivave dhe zgjidhjes së detyrave të kohës, po kujtojmë shkurt historikun e naftës shqiptare, për të cilën kanë shkruar me aqë gjerësi dhe detaje akademiku Prof. Dr. Teki Biçoku, inxhinerët Zenel Hamiti, Borguçi dhe Ineichen, gjeologët e njohur Leo Maddalena dhe Prof. Stanislav Zuber në librat e tyre [Biçoku T. 2004, Çollaku A., 2016, Borguçi I., Hamiti Z. 1966, Maddalena L. dhe Zuber S. 1937, Perhati R. 2014, si edhe Beqiraj I. etj. në studimin e tyre [Beqiraj I. etj. 2013], etj.

Prania e naftës, ose siç quhej persisht *nefata,* apo *nafdha* në greqishten e vjetër, në tokën Shqiptare është njohur qysh në lashtësi. Janë të mirënjohur "Zjarret në lashtësi në Nymphaeum, Selenicën e sotme të Vlorës, që i përshkruan mjaft bukur historiani i vjetër Straboni [Hamiti Z., 1966, faqe 14]. Ndër shekuj, këto njoftime kanë tërhequr studiues për të ardhur në Shqipëri së toku edhe me sundues për të shtrirë kthetrat e tyre mbi atdheun tonë. Është shumë interesant është një njoftim i shekullit të 19-të: Shkresa e Mösyö Waterfield's, nēpunēs i administratēs sē Degēs Londēr tē Bankēs Otomane, ku thuhet se, nē lidhje me naftēn e zbuluar nē parcelat tokēsore dhe çifligjet perandorake qē ndodhen nē vendin e quajtur Selenicē, nē afērsi tē Vlorēs, Banka Otomane do tē marrē pērsipēr shpenzimet qē nevojiten pēr shpimin e tokēs dhe pērpunimin e naftēs dhe do tē derdhē nē llogari tē Sulltanit sasinē e nevojshme e tē ardhurave qē do tē fitohen nga kjo tregēti, nē rast se qeveria perandorake lidh kontratē pēr tregētimin e saj. (Istambul 1870). *[Osmanli Arsiv Belgelerinde Arnavutluk, SHQIPERIA NE DOKUMENTET ARKIVALE OTOMANE, Istambul 2008].*

Në shekullin e njëzetë, qysh me fillimin e tij, territori i Shqipërisë është studiuar nga gjeologë dhe inxhinierë të vendeve të ndryshme për kërkimin e naftës dhe shfrytëzimin e saj. Në librat e Akademik Biçoku T. dhe Inxhinier Hamiti Z. janë paraqitur me hollësi të gjitha këto studime dhe rezultatet e tyre. Midis këtyre studimeve dhe kërkimeve janë edhe ato të gjeologut Italian Leo Maddalena dhe inxhinierit të naftës Moreti në zonën midis lumit Vjosa dhe Gjiut të Vlorës në vitin 1917. Bazuar në rezulatet e kërkimeve të tyre, ata projektuan pusin e parë për kërkimin e naftës në Shqipëri, i cili u shpua në Drashovicë të Vlorës në vitin 1918 [Maddalena L. dhe Zuber S., 1937]. Pusi kishte thellësi afro 200 m. Me shpimin e tij, në thellësitë 71,6 m; 84,6 m; 101,6 m; 119-121 m; 168 m dhe 179 m u konstatua prania e shfaqjes së naftës. Nga thellësia 101,6 m u nxorrën 3.500 litra/dite [Z. Hamiti, 1966]. Në Drashovicë u ngrit dhe kantieri i parë i naftës në Shqipëri. Këto litra nafte, si dallëndyshja e parë, njoftuan për pasurinë e madhe që natyra i ka falur Tokës Shqiptare, Atdheut tonë. Në vitin 1928 u shpua pusi i parë në Kuçovë, i cili dha 750 ton naftë. Në ato vite, rajonet dhe zonat me perspektivë naftëmbajtëse të vendit ju dhanë me konçesione kompanive të

huaja, të cilat bënin edhe shfrytëzimin e saj. Për këto kompani konçesionare kanë shkrojtur në librat e tyre Z. Hamiti (1966), T. Biçoku (2004), si edhe Benita Stavre në tezën e doktoratës së saj (2013). Në ato vite, rajonet dhe zonat me perspektivë naftëmbajtëse të vendit ju dhanë me konçesione kompanive të huaja, të cilat bënin edhe shfrytëzimin e saj. Për këto kompani konçesionare kanë shkrojtur në librat e tyre Z. Hamiti (1966), T. Biçoku (2004), si edhe Benita Stavre në tezën e doktoratës së saj (2013). Në atë periudhë (1927-1928), Shoqëria Anglo-Persiane e Naftës APOC shpoi disa puse edhe në zonën e Patosit dhe zbuloi praninë e naftës në shtresat e ranorëve. Në vitet tridhjëtë filloi edhe shpimi i puseve për shfrytëzimin e vendburimit të ri të Patosit. Në kantierin e Patosit punonin shumë punëtorë italianë, madje kishte edhe ushtarë gjatë periudhës pas pushtimit të Shqipërisë. Në Kuçovë, në ato vite, punonin 1385 punëtorë shqiptarë dhe 2200 italianë [Z. Hamiti, 1966].

Skema e koncesioneve të huaja në Shqipëri në vitin 1939, [Zenel Hamiti, 1966].

Vitet e pushtimin gjatë luftës së dytë botërore sollën, edhe në vendin tonë, shkatërrime në kantieret e naftës në Kuçovë dhe në Patos.

Duke e vlerësuar rëndësinë e naftës e gazit për pavarësinë dhe përparimin e vendit, si për bukën, shteti shqiptar pas çlirimit të vendit mobilizoi naftëtarët shqiptarë të asaj kohe dhe u bëri thirrje për të punuar në kantieret e naftës edhe profesionistëve të tjerë, si mekanikë, elektriçistë, hidroteknikë, etj, që banonin në qytete të ndryshme të Shqipërisë. Kësaj thirrje iu përgjigjën shumë specialistë

dhe mjeshtra, që së toku me naftëtarët rindërtuan kantiret e naftës dhe i vunë në gjendje pune. Midis tyre më kujtohet Sotir Skorovoti, mjeshtër shpimi dhe likudimi avarish, të cilin punëtorët e thërrisnin *inxhinier*, për dijet dhe punën që bënte. U ngrit dhe u zhvillua ndër vite industrie e naftës në nivelet e kohës. Kur vajta unë në Patos, atje shpoheshin puse 1500-2000 m të thellë dhe nxirrej naftë, punonin sondistë tashmë të kualifikuar, teknikët e brezit të parë të dalë nga Politeknikumi "7 Nëntori" dhe kishin ardhur pesë inxhinierët e parë shqiptarë të naftës, që sapo kishin mbaruar studimet jashtë shtetit. Ky kolektiv i gjerë naftëtarësh, tashmë punonte për të zgjidhur detyrat dhe për të realizuar objektivat që u treguan më lart, për ta vënë në shfrytëzim të plotë vendburimin e Patosit, si edhe për të kërkuar vendburime të reja nafte e gazi.

Gradialisht ndër vite u ngrit e fuqishme industria e naftës, në të cilën punonin 25 mijë punonjës, midis tyre 2.800 inxhinierë dhe teknikë. Ata punuan me vetmohim, me vullnet e devotshmeri, ditën dhe natën, në diellë e në shi, dhe me pērgjegjēsi të madhe.

Në vitin 1951, në gjirin e Kantierit të Naftës Patos (1946-1950) u krijuan Ndërmarja e Shpimit dhe ajo e Prodhimit (Nxjerrjes së Naftës) në varësi të Drejtorisë së Përgjithshme të Kombinatit të Naftës që kishte qendër në Kuçovë, u rivunë në punë stacionin elektrik, u riorganizua ofiçina mekanike, parku i transportit U ngritën Ndërmarja e Shpimit dhe ajo e Nxjerrjes në Patos në varësi të Drejtorisë së Kombinatit të Naftës që kishte qendër në Kuçovë, u rivunë në punë stacionin elektrik, u riorganizua ofiçina mekanike, parku i transportit. Në gjymën e dytë të periudhës së veteve pesëdhjetë e më pas u bënë ndryshime organizative, por gjatë këtyre ndryshimeve kam qenë për studime dhe nuk kam qenë i pranishëm dhe nuk po shkruaj për ato. Në vitet gjashtëdhjetë e më pas k krijuan dhe u zhvilluan dy institute shkencore, Instituti i Studimeve dhe i Projektimeve Gjeologjike të Naftës dhe Gazit dhe Instituti i Studimeve dhe Projektimeve Teknologjike të Naftës dhe Gazit, si edhe dy ndërmarrje gjeofizike, ajo e Sizmo-gravimetrisë në Fier dhe tjetra e Studimeve Gjeofizike të Puseve në Patos, të cilat realizuan projektet për kërkimin e naftës dhe të gazit në nivel shkencor dhe teknik bashkëkohor, duke projektuar mbi 80,000 metra linear/vit shpime të thellë kërkimi, etj., si edhe studiuan e përgjithësuan të dhënat e tyre. Me këto institute bashkëpunoi gjerësisht edhe Fakulteti i Gjeologjisë dhe i Minierave i Universitetit të Tiranës.

Për të arritur objektivat dhe realizuar detyar ishte vlerësuar formimi i specialistëve të naftës si shumë i rëndësishëm, qysh në ato vite. Në vitin 1951 përfundoi mësimet grupi parë i teknikëve në fushën e gjeologjise dhe të naftës, siç quhesh në ato vite "*klasa e mbingarkuar minerale*", në Politeknikumin 7 Nëndori. Pothuajse të gjithë teknikët e rinj vajtën në Patos dhe Kuçovë: Abedin Xhomo, Adem Cani (Nurja), Anesti Spiro (Qirinxhi), Asti Papa, Dhimitër Paparisto, Hasan Hamza, Hysen Uzuni, Muharrem Seseri, Niko Goxhobashi, Petraq Xhaçka, Pirro Tasellari, Protoko Murati, Skënder Guranjaku, Tomi Krisro dhe e vetmja vajzë teknike Veronika Todri (Meko). Më kujtohen disa vargje të një kënge që këndonin ata kur niseshin në terren për praktikë: *……/ klasa e jonë minerale/ perspektiva ka*! Këtë brez të parë teknikë të naftës e mësoi dhe i ngjalli dashurinë për profesionin mësuesi i apasionuar Marko Manahem. Më kujtohet edhe një këngë tjetër për rininë e Politeknikumit, që e kishtë bërë shoku i ynë Agim Mero, të cilën ne, të gjithë nxënësit e këndonin me dëshirë dhe frymëzim, çdo ditë në ora 7.45 para se të futeshim në mësim, të rrjeshtuar para shkollës. Midis të tjarave kënga tregonte: "*Jemi bijtë e Politeknikumit/ që e ardhmja e ndritur na pret/...*".

Nxënësit e kësaj klase u bënë në vitin 1951 teknikët e parë shqiptarë të naftës, të cilët unë i njoha në Politekikum, u miqësova në Patos dhe e ruajta këtë miqësi si gjënë e çmuar për këto 66 vjet që kanë kaluar nga ato vite. Prandaj ishte kënaqësi e madhe për mua të takonja gjeologen e parë

shqiptare Veronika Todri (Meko), të bisedonim dhe kujtonim Patosin e viteve pesëdhjetë, njerëzit dhe punët e kryera. Ajo më tregoi për praktikën e parë që nxënësit e kësaj klase bënë në puset e shpimit në kantieret e naftës në vitin 1950 në. Pas një muaji praktikë nxënësit u kthyen në shkollë dhe sejcili përgatiti një projekt kursi nën drejtimin e mësuesit Marko Manahem. Pasi mbaruan provimet e vitit të tretë, me kërkesën e Ministrisë së Industrisë, disa nxënës u dërguan gjatë pushimeve të verës të punonin në Ekspeditën Gjeologjike të Naftës që drejtohej nga doktoresha e shkencës, gjeologia e mirënjohur, Zinaida Andrejevna Mishunina. Në këtë grup u përfshinë Asti Papa në Patos, Veronika Todri (Meko) në ekipin e gjeologut D.M. Manujlenko që kryente rilevim gjeologjik me marshruta në zonën bregdetare, Piro Tasellari me gjeologun Romanov që bënte rilevimin në zonën e Selenicës, si edhe Skënder Guranjaku, i cili punoi në ekipin e shpimeve krejlus. Krahas ketyre nxënësve, në Ekspeditë kishin ardhur edhe tre studentë shqiptarë që studionin në Institutin e Naftës Gubkin në Moskë: Ziver Meko, nga dega e gjeologjisë së naftës, i cili punoi me ekipin e Z.A. Mishunina, si edhe Teki Biçoku dhe Hasan Topçiu, nga dega e gjeofizikës, që punuan me ekipin sizmik në Fier. Në muajin shtator, nxënësit e "*klasës minerale*" u kthyen në Politeknikum dhe vazhduan vitin e katërt. Projekt Diplomat, për efekt të ruajtjes së rreptë të sekretit shtetëror gjeologjik, u hartuan në Kuçovë, nën drejtimin e inxhinierëve sovjetikë të naftës, ku u bë edhe mbrotja e tyre. Madje, për fat të keq, në mbrojtjen e projekt diplomave nuk u lejua të shkonte në Qytetin Stalin dhe të ishte në komision as mësuesi i tyre Marko Manahem. Projekt diplomat i përgatitën shumë mirë dhe i mbrojtën me lavdërime. Teknikët e ardhëshëm ishin ndarë në tre grupe, **gjeologë**: Adem Cani (Nurja), Asti Papa, Petraq Xhaçka, Skënder Guranjaku, Veronika Todri (Meko); për **shpim-** Anesti Spiro (Qirinxhi), Dhimitër Paparisto, Muharrem Seseri, Protoko Murataj, Tomi Kristo dhe për **shfrytëzim nafte-** Abedin Xhomo, Hasan Hamza, Hysen Uzuni, Piro Tasellari dhe Niko Goxhobashi. Ata e filluan punën si ***teknikë të mesëm*** në kantiret e naftës në gusht të vitit 1951.

U hap dega e gjeologjisë në Institutin Politeknik të Tiranës në vitin 1953 dhe filluan të përgatiteshin inxhinerët e parë gjeologë e profilit të përgjithshëm, të cilët u diplomuan në fillimin e vitit 1957. Nga viti 1957 deri 1960, nga bangat e Degës Gjeologike të Institutit Politeknik të Tiranës, shkuan në industrinë e naftës gjeologët Hazbi Shehu (1957); Jorgo Kola dhe Sezai Hoxha (në vitin 1958); Asti Papa, Hidai Haxhi, Mynyr Arapi, Viron Papingji, Vllash Janopulli (1959); Dhimtër Gjenerali, Reshat Myftari, Sabaudin Starova, Tomi Kristo, Viron Cane (1960). Në vitin 1962 u diplomuan inxhinierët e parë të naftës për shpimin e puseve dhe nxjerrjen e naftës e gazit, si edhe në vitin 1964 inxhinierët e parë gjeologë të naftës, pranë Fakultetit të Gjeologjisë dhe Minierave në Universitetin e Tiranës. Nga ky Fakultet, ndër vite, janë përgatitur 345 inxhinierë gjeologë të naftës, 1074 inxhinierë nafte, shpimi dhe nxjerre përkatësisht: 20 inxhinierë gjeologë dhe 189 inxhinierë nafte (në periudhën 1961-1970); 116 dhe 171 (1971-1980); 142 dhe 387 (1981-1990); 67 dhe 259 (1991-2000); vetëm inxhinierë nafte 68 (2001-2010); inxhinierë gjeofizikë 65 (periudha 1961-1978); në periudhën 1973-2009 janë përgatitur edhe 106 gjeofizike, shumë nga të cilët kanë punuar në industrinë e naftës.

Një ngjarje e rëndësishme për industrinë e naftës ishte edhe hapja e Teknikumit të Naftës në Kuçovë, me një nga drejtorët e parë Gani Qemon, të cilin e kam njohur si mësues të dalluar në Politeknikumin 7 Nëndori në vitin 1949 dhe më pas kur punonja në naftë, prandaj ruaj respektin më të madh për atë. Mësimi në teknikum jepej nga inxhinierët më të mirë që kishte nafta në atë kohë. Në vitin 1954 perfundoi studimet brezi i parë dhe u diplomuan *Teknike gjeologë dhe shpimi*, që shkuan menjëhë në kantieret e ndërmarrjeve të Patosit dhe dhe Kuçovës. Midis tyre kam njohur ndër vitet e punës: Filip Strakosha, , Gjergji Foto, Haxhi Qalliu, Kastriot Muskaj, Koli Mone,

Leonidha Marku, Luftulla Peza, Mihallaq Xheka, Pertef Nishani, Rushan Liço, Sezai Hoxha (Kuçi), Simon Ranxha, Simon Poreçi, Tasi Rrapi, Thoma Kerenxhi, Vasil Nasi, Vangjel Ndrio, etj. Shumë prej tyre kanë punuar në Marinzë, që me zbulimin e saj e më pas gjatë shfrytëzimit. Shumica e teknikëve të naftës studiuan dhe u diplomuan inxhinierë gjeologë të naftës dhe gazit, për shpimin dhe shfrytëzimin e puseve. Dhe, pas diplomimit, u rikthyen përsëri në industrinë dhe kantieret e naftës.

Aktivizimi i një numuri kaqë të madh i inxhinierëve gjeologë dhe të naftës, së toku edhe me teknikët e përgatitur nga Politeknikumi 7 Nëntori dhe më pas nga Teknikumi i Naftës në Kuçovë, solli një kontribut jashtëzakonisht të madh në gjetjen e vendburimeve të reja të naftës dhe të gazit, vënien e tyre në shfrytëzim, si edhe përparimin e vetë industrisë shqiptare të naftës.

Ndërmarrja e Shpimit Patos ka qenë e para e kësaj fushe. Kur vajta unë në Patos në shtatorin e vitit 1953, ajo drejtohej nga Polikron Cane. Pandeli Qyrana ishte N/Drejtor dhe Piro Bozdo K/Inxhinier, kryellogaritar Theodhori Jani (vëllai i inxhinierit gjeolog Perikli Jani). Veç degëve të zakonshme administrative kjo ndërmarrje kishte edhe Degën Teknike dhe Degën Gjeologjikke, që drejtoheshin përkatësisht nga kryeinxhinier dhe Kryegjeologu. Ndërkohë, në vitet 1950-1952 rolin e kryeinxhinierit e kryente këshilltari rus G . I. Bobrishov, ndërsa përgjegjës teknik i Degës së shpimit ishte tekniku Anesti Spiro (Qirinxhi), nga viti 1951 deri në 1952, kur u transferua në Drejtorinë e Kombinatit në Kuçovë me detyrën e inxhinierit në Drejtorisë së Prodhimit pranë Drejtorisë së Kombinatit (1953 deri në 1955 kur shkoi jashtë shtetit për studime e larta), kurse përgjegjës për shpimet e thella të kërkimit ishte mjeshtri Pjetër Leka (1950-1954) dhe tekniku i shquar Tomi Kristo (1951-1955), që kryente me kompetencë të jashtëzakonshme punën e inxhinierit në puset më të thella të kohës, në Ardenicë, si dhe teknikët Dhimitër Paparisto dhe Protoko Murataj. Shpimin e puseve e drejtorin Shpimin e puseve e drejtorin këshilltari sovjetik Surkov, një inxhinieri rumun Valentin Shtuka (1953-1954) dhe tekniku Ciprian (1951-1952), inxhinierët e parë shqiptarë të përgatitur jashtë shtetit, të cilët erdhën në kantier duke filluar nga fundi i viti 1952: Perikli Trebicka (1952), Ibrahim Meçule (1952), Bekim Sinoimeri (1953), Ramadan Perhati (1955), teknikët e parë të naftës që u përgatitën në Politeknikumin 7 Nëntori dhe erdhën në kantier në vitin 1951, si dhe mjeshtri i njohur Sotir Skorovoti (1948), që ishte në praktikë si një inxhinier, mjeshtërit e avarive Pandeli Sofroni, Koli Mone, etj. Ndër përgjegjësit e puseve, mbeten në kujtesën time për punën e tyre të përgjegjëshme, për njohuritë e tyre teknike dhe mirësjelljen Kapllan Hajdari dhe Petro Olldashi - Heronj të punës socialiste, Belul Hatibi, Qemal Mahmuti, Sali Alushi, Zaho Cane, etj.

Veç degëve të zakonshme administrative kjo ndërmarrje kishte edhe Degën Teknike dhe Degën Gjeologjikke, që drejtoheshin përkatësisht nga kryeinxhinier dhe Kryegjeologu.

Në Ofiçinën e Patosit kanë punuar edhe dy mekanikë polakë për riparimin e motorëve të sondave. Të gjithë këta kanë punuar me devotshmëri dhe përgjegjësi të madhe. Duke shkruar këto rrjeshta mu kujtua një bejte që i këndonin Pandi Qyranës: "*Qaj o Pand Qyrana qaj/do nxjerrësh ujë apo do nxjerrësh vaj*?".

Periudha e viteve pesëdhjetë ishin vitet kur naftëtarët shqiptarë, sondistat, teknikët, mjeshtëri, inxhinierët vunë në punë sondat për shpimin e seve të thellë, u përvehtësua teknologjia e shpimit dhe përvehtësimit të këtyre puseve. U krijua në këtë mënyrë baza takniko-teknologjike për realizimin e detyrave për shfrytëzimin e vendburimeve të maftës në Kuçovë e Patos dhe për kërkimin e vendburimeve të reja.

Për të kryer një përfytyrim sa më të plotë për mundësitë naftëmbajtëse të vendit filluan të kryhen punime përgjithësuese dhe me natyrë regjionale, që me ardhjen e ekspeditave të para sovjetike (1950) të udhëhequra nga Z.A. Mishunina, me ekipe rilevimi gjeologjik, gjeofizike, gjeokimike etj., në të cilën u aktivizuan edhe studentë shqiptarë për gjeologji e gjeofizikë në Rusi si dhe nxënës të Degës Minerale të Politeknikumit. Rilevimi gjeologjik i rajonit Ardenicë - Roskovec nga S.L. Bizova (1953-1954), I Frakull - Kraps nga E.A. Shantar (1954), i Lushnje – Pekisht 1953 dhe Murriz - Pekisht nga S.V. Egupov (1955), rilevimi i zonës Marak - Llixha Elbasan u krye nga M.N. Rozanov dhe S.S. Drozdov (1956) [T. Biçoku, 2004]. Ndërkaq nga Prof. G. I. Llaliev dhe A. Papa u bë azhurnimi i hartës gjeologjike të Patosit, të përpiluar në vitet dyzetë nga gjeologët italianë (A. Lazzari) të AIPA-s. Logaritja e rezervave dhe plani i zhvillimit të vendburimit të Kuçovës dhe Patosit janë bërë nga gjeologu V. N. Vinjukov (1955), i cili kreu përgjithësimet "Ndërtimi gjeologjik dhe naftembajtja e vendburimit të Patosit" dhe "Ndërtimi gjeologjik dhe naftëmbajtja e vendburimit Kuçovës". Zbulim - përpunimin e vendburimit Patosit dhe Kuçovës e kryen inxhinierët M.P. Lisenkov, M.N. Koçetov, M. I. Kamishnjikova, ndërsa N. Baranov bëri pëgjithësimin e rajonit Frakull - Ardenice (1958) [Biçoku, 2004]. Llalliev A.G. dhe Papa A. (1952), në kuadrin e punimeve përgjithësuese ndërtuan hartën strukturale të venburimit të Patosit. Mishunina Z.A. dhe Papa A. (1954) ndërtuan Hartën e manifestimeve të naftës në Shqipëri. Për këto probleme punuan edhe Servet Pasho, Ziver Meko dhe Asti Papa [S. Pasho, 1952, 1956; Z. Meko. 1953; A. Papa, 1952, 1953, 1954].

Ndërmarrja e Shpimit realizonte shpimin e puseve të rrjetit të shfrytëzimit brenda vendburimit, si ata në Margëlliç, si edhe puset e konturimit, ndër të cilët më kujtohen pusi 515 në Lalar në jug-perendim te Patosit, në të cilin së bashku me Hamdi Bejten dhe Asti Papënë kaluam natën e Vitit të Ri 1954 duke bërë karotazhin, puset në Rusinjë në lindje, si edhe puset 97, 502, 505 në veri drejt Zharrëzës. Gjeodeti Nasuf Dizdari, i Drejtorisë së Përgjithëshme të Kombinatit, të cilin me shumë dashuri dhe respekt e kujtoj kur po shkruar këto rrjeshta për humorin e tij edhe në ditët me shi dhe punën e tij të pa lodhur, përcaktonte sheshin e puseve në terren sipas koordinatave të projektit. Brenda këtij sheshi, pozicionin e bazamentit të pusit e përcaktonin kryeinxhinieri dhe kryegjeologu, në varësi të relievit.

Me marrjen e naftës nga puset e konturimit në veri, si nga pusi 201 (1954), u kalua me guxim më në veri, drejt Marinëz për të kërkuar edhe shtresa nafte të reja, edhe mbi bazën e studimeve sizmikë që tashmë ishin kryer në atë zonë dhe njihej tabloja e gjendjes strukturale [Biçoku T, 1953]. U kalua nga e *njohura drejt të pa njohurës*, siç i thoshim më vonë. U projektua pusi 542 me përgjegjës Qemal Mahmutin, etj. Në kuadrin e përgjithësimit të rezultateve të shpimit të puseve të konturimit të vendburimit të Patosit, Dega gjeologjike e Ndë/jes së Shpim-kërkimit në Patos, drejtuar nga kryegjeologu Beqir Alija, projektoi pusin Marinzë 542. Projekti, u miratua nga Kryegjeologu i Kombinatit të Naftës Servet Pasho [V. Cane, 1962, arshiva personale e Gj. Foto]. Këta puse projektoheshin mbi bazën e përgjithësimit për naftëgazmbajtjen e vendburimit të Patosit, realizuar nga gjeologu sovjetik Vinjukov V.N. (1955), i cili konsultonte dhe bashkëpunonte me gjeologët shqiptarë. Unë bëra regjistrimet e para të karotazhit paraprak në Marinzë, ndërsa operatorët Vasil Nasi, Pertef Nishani dhe Asim Zeqja bënë regjistrimet e karotazhit përfundimtar me përfundimin e shpimit të pusit 542. Performimin e pusit e realizoi tekniku Vangjel Ndrio, Perlat Hoxha dhe mjeshtri Nasi Prifti. Personeli inxhiniero-teknik dhe mjeshtërit qëndruan dhe luftuan

ditën dhe natën në ballë për shuarjen e zjarrit dhe mbylljen e fontanës në qershorin e vitit 1957; krahas të cilit luftonin me zjarrin edhe shumë naftëtarë, madje edhe specialistë zjarrfikësish. Zjarri ishte aq i madh sa që Tiranë skuqej qielli natën në drejtim të kodrave të Saukut, ku në jug të tyre ndodhej Marinëza. Duke e parë gjurmën e flakëve në qiell, unë student i sapo përfunduar vitin e parë në Institut, kujtonja pusin ku regjistrova diagramën e karotazhit, gëzohesha shumë për gjetjen e naftës së madhe, por edhe isha i dëshpëruar për zjarrin dhe pasojat e tij. Zjarri i fontanës u shua me shpërthim pas ndonjë muaji. Zbulimi i vendburimit të Marinzës pati një rëndësi shumë të madhe në drejtim të fuqizimit të ekonomisë shqiptare, zgjeroi fushën e kërkimit të naftës në ranorët duke zbuluar shtresa naftëmbajtëse të reja, nën ato të Patosit, që formonin suitën naftëmbajtëse Marinza, e cia vendoset nën suitën naftëmbajtëse Driza – Patosi. Kjo fontanë hapi edhe rrugën e zbulimeve të vendburimeve të reja të naftës dhe gazit nga specialistët shqiptarë, se forcoj besimin, frymëzimin dhe saktësinë e punës së kërkuesve për gjetjen e vendburimeve të reja.

Dega Gjeologjike merrej me projektimin gjeologjik të puseve, ndjekjen e shpimeve dhe dokumentimin gjeologjik të tyre. Ajo kishte një vartësi të dyfishtë, sepse për anën thjesht teknike varej nga Dega Gjeologjik e Kombinatit, e cila drejtohej faktikisht nga Këshilltari sovjetik për Gjeologjinë, A. G. Burxhanadze (1950-1952), që ishte në të vërtetë Kryegjeolog i Kombinatit. Në atë degë punonte Tekniku me përvojë (më pas Inxhinier Gjeolog) Kozma Lino, Topografi i parë Nasuhi Dizdari dhe Arben Piro, dizenjatorët Gjinovefa Kasapi, Pali Shahini etj.

Dega gjeologjike e Ndërmarrjes së Shpimit analizonte të gjitha të dhënat gjeologjike të çdo pusi, shkruante biografinë gjeologjike të tij dhe sistemonte të gjitha të dhënat gjeologjike – të karotazhit dhe të shpimit në një dosje të veçantë Krahas kësaj veprmitarie, gjeologët e saj së bashku me gjeologët sovjetikë punuani edhe për hartografimin gjeologjik të zones së Patosit, si edhe për e problemet të përpunimit të vendburimit. [Llalijev A. G. dhe Papa A. 1952, Papa A. 1953, Mishunina Z.A. dhe Papa A. 1954]. Kryegjeologu i parë i shpimeve ka qenë tekniku Asti Papa (1951-1954). Pas transferimit të tij në Drejtorinë Gjeologjike në Tiranë (1954) drejtimin e kësaj dege e bëri tekniku Adem Cani (Nurja) (1954-1956), që më parë ishte gjeolog i puseve të kërkimit, më tej Degën Gjeologjike e drejtoi tekniku Filip Strakosha (1956-) dhe pas tyre inxhinieri gjeolog Beqir Alia, që ishte kthyer nga studimet jashtë shtetit. Në këtë degë, në vitet 1950, punonte edhe tekniku Skender Guranjaku (1951-1953) që merrej me shpimet e caekta strukturore, si edhe kolektorët Paskal Sinani (1951-1956)- përgjegjës, Aleko Cane, Haxhi Agaj, Vasil Dhrako, Karafil Ymeri etj. Në vitin 1955 erdhën nga Moska dhe bënë praktikën studentët Koço Plaku dhe Beqir Aliaj.

Dokumentimi i detajuar, centimetër për centrimetër, dhe studimin e shtresave që kish shpuar pusi me metodat e përparuara elektrike, kryheshin me teknologjinë moderne që emërtohet ***karotazhi elektrik***. Kur unë fillova punën në shtatorin e vitit 1953, krahas regjistrimit të diagramave të karotazhit për rezistencën elektrike specifike të shkëmbinjve të shtresave, si edhe të potencialit të polarizimit spontan, bëhej edhe matja e shtrëmbërimit të trungut të pusit, regjistrimi i përmasës së diametrit të trungut të pusit, i rezistencës elektrike specifike e solucionit të argjilës që mbushte trungun e pusit, si edhe i ndryshimit të temperaturës me termometra elektrikë në të gjithë gjatësinë e tij. Regjistrimi bëhej me stacion gjysëm automatik.

Në Grupin e karrotazhit punonte edhe ***Ekipi i performit dhe torpedimit*** të kolonave të puseve, për të vendosur komunikimin shtresës naftëmbajtëse me trungun e pusit, që të sigurohej ardhja e naftës nga shtresa në pus. Në vitin 1955 erdhën edhe kampion-marrësit e parë me plasje, që lejonin të merrej kampioni i shkëmbit nga shtresa e shpuar edhe pasi kishte përfunduar shpimi. Ky grup, ne fillimin e viteve pesëdhjetë e kishte qendrën pranë parkut të transportit. Në vitin 1957 u krijuar ***Baza e Karotazhit*** dhe u ndërtua një godinë e posaçme.

Grupin e karotazhit në vitet 1951-1953 e drejtonin dhe ishin operatorë tekniku Hamdi Bejtja (1951-1954) dhe tekniku sovjetik David A. Bronshtein, (1951-1952), të cilët nisën realizimin e kryerjes së karotazhit në puse. Alfred Frashëri (1953-1956) punoi si operator dhe vazhdoi edhe drejtimin e grupit pasi Hamdiu shkoi ushtar. Më pas, këtë punë e vazhdoi ingjinieri Agim Luari (1956-1961) dhe teknikë operatirë të tjerë. Metodat e karotazhit për studimin e trungut të pusit, në ato vite ishin të reja. Hamdiut ja mësoi David Bronshteini teknologjinë e regjistrimeve gjysëm automatike. Mua m'i mësoi Hamdiu. Në vitet (1955-14 dhjetor 1956) erdhi nga Bakuja inxhinieri sovjetik Vladimir Mihajlloviç Pigrov. i cili më mësoi ndërtimin e stacionit automatik të karotazhit dhe së bashku vumë në punë stacionin e ri automatik që sapo kishte ardhur, duke realizuar kalimin e regjistrimit të diagramave të karotazhit nga teknika gjysëm automatike në atë me stacione automatikë. Dhe kështu mbeti traditë, që operatorët e rinj mësoheshin nga më të vjetrit, me studim individual, në kurse dhe drejtpërsëdrejti në puse gjatë punës.

DREJTORIJA E PËRGJITHËSHME E KËRKIMEVE
BAZA GJEOFIZIKE – INDUSTRIALE
PATOS

Rajoni MARINEZ
Nr. i pusit 542
Data e matjes 17-V-1957; 25-V-1957

TË DHËNA MBI PUSIN	TË DHËNA MBI MATJEN
Fundi 1584	Zondi B0.2A1.9M
Diametri i daltës 250 m.m.	K. 22.62
Thundra e kollonës	L. 11.3 cm.
Niveli solucionit në 0 m.	S 4
Pesha spec. e soluc 1.22 gr/cm³	Shkalla e K. C 10 o m.m]Cm
Viskoziteti 34"	Shkalla e P. S. 12,5 m]Cm
Naltësia nga niv. detit	Shpejtësia e matjes 3500 m/orë
Gjëndja e punës	Rezistenca specifike e solucionit 13.1 o m. m.
	Temperatura 20 oC
	Pika e vëndosjes së shënjës

	PARA MATJES		MBAS MATJES	
Izolim i fijes së kabllit me zond në megaon	A 20	MΩ	A 20	MΩ
	B 20	"	B 20	"
	M 20	"	M 20	"

Kryetari i grupit Vasil Nasi ( )
Operatori Tek. A. Zaqja. ( )
0 20 40 60 80 o m]m

Krahas tyre kanë punuar operatorë teknikë të tjerë ndër vite: Vasil Nasi (1954-1957), Pertef Nishani (1955- 1959), Vangjel Ndrio (1056-). Në gjysmën e dytë të dhjetëvjeçarit filluan punën pranë bazës së karotazhit edhe inxhinier Kadri Zalla, inxhinieri interpretator Hidai Haxhiu (1959-) dhe së bashku me ata specialistët sovjetikë Juri Sabçendko dhe Leotjev Gallkin. Erdhën edhe teknikë e mjeshtra të tjerë, që zëvendësonin më të vjetrit, që shkonin për studime apo për të kryer shërbimin ushtarak. Midis tyre erdhën teknikët operatorë Luftula Peza, Kozma Liço, Lleonidha Teta, Asim Zeqja, Jani Çati, Kaso Hitaj, disenjatori Eshref Vrioni. Performimi i puseve ndër vite

kryhej edhe nga teknikët Perlat Hoxha (1954-), Vangjel Ndrio (1956-1959), mjeshtri i karotazhit Zylal Mahmuti (1952-), mjeshtri i perforimit Nasi Prifti (1952-), Miti Xhavara, Halit Varfi, Nysret Mane, Elmaz Rama. Për remontin e aparaturave punonte edhe mjeshtri Harilla Marini (1953-), mjeshtëri i perforimit dhe torpedimit Roko Abazi (1954-). Pjesëtarë të ekipeve ishin edhe arganisti Josif Prifti (1951-), ndihmës arganisti Vlashi (1953), Nasi Stefa shofer i arganelos së stacionit të karotazhit (1951-), Hetemi - shoferi i laboratorit të karotazhit (1953-), Sotir Stefa shofer i stacionit të perforimit (1952-), shoferët Koli Shtërmbari, Ceno Meçe, Hasan Hasa, Vangjel Lici. Në vitet gjashtëdhetë e më pas, kompleksi i metodave të karrotazhit u plotësua edhe me karotazhin zanor dhe atë radioaktiv të regjistrimit të gama rrezatimit natyror dhe atë neutronik.

Regjistrimi diagramave të karotazhit bëhej në disa thellësi gjatë shpimit të trungut të pusit, të cilat përcaktoheshin në projekt dhe quheshin *karotazhe paraprake*, për të ndjekur ecurinë gjeologjike të pusit. Me përfundimin e shpimit, kryhesh *karotazhi përfundimtar*. Për kryerjen e karotazhit, pusi ndalonte shpimin, pastrohej trungu i tij që aparatet të mund të uleshin lirisht deri në fund, duke qarkulluar solucionin e argjilës për një kohë të caktuar dhe pastaj, ngrihej lart instrumenti i shpimit. Ne duhet të ishim në pus përpara ngritjes së instrumentit dhe të ishim përgatitur që të fillonim menjëherë regjistrimet e diagramave me t'u nxjerrë instrumenti nga pusi. Dhe kjo kohë mund të ishte ditën apo natën, në mot të mirë apo me shi, si të rastiste. Natyrisht, për këtë process shumë të domosdoshëm për studimin gjeologjik të pusit, ndërpritej shpimi. Koha e kryerjes së karotazhit arrinte deri dy turne pa pushim në puset e thellë. Për ne të karotazhit, nëpunësit e planit, që punën e tyre e masnin me realizimin e metrave të shpimit të kryera në ditë, këtë ndërprerje e quanin "sabotim" dhe për ekipin e karotazhit, me humor, thoshin në rusisht "*karotazhniki sabotazhniki"* arritën në pus.

Vënia e puseve të prodhimit në punë dhe nxjerrja e naftës realizohej nga naftëtarët e ***Ndërmarrjes së Prodhimit Patos***. Ndërmarrja drejtohej Kiço Kasapi, kryeinxhinieri Rexhep Reka, i cili më pas u emërua K/Inxhinier i Kombinatit dhe më 1962 dekan i Fakultetit të Gjeologjisë dhe Minierave në Universitetin e Tiranës, Kryegjeologia e parë ishte Veronika Todri (Meko) (1951-shkurt 1953) e cila më pas u bë përgjegjëse e laboratorit, Ziver Meko (1952-1958) kur u kthye nga studimet e larta jashtë shtetit u emerua kryegjeolog i ndërmarrjes në shkurt 1953, nëndrejtor Nasti Qafzezi. Në Proceset e punës ne puset drejtonin tekniku Niko Goxhobashi (1951-1981), i cili në vitet e para (1951-1952) kryente detyrë inxhinieri, bashkë me teknikun rus G. I. Knjazev dhe drejtonte degën teknike të ndërmarrjes, inxhinerët e naftës Thoma Gjikondi (1952), Pavllo Panajoti, Dilaver Shkurti, Meleq Velaj, ndërsa në degët e planit dhe të financës punonin Eleni Laçka, Merxhane Ymeraj dhe motra e Margarita Xhepës. Dega gjeologjike organizoi shërbimin gjeologjik në të katërt sektorët e ndërmarrjes, duke vendosur pranë tyre kolektorët, bëri për puset dosjet e biografive të strukturaës teknike të tyre, vlerësohej dinamika e naftëdhënies së puseve, filloi të bëhesh analiza sistematike e naftës dhe e gazit, kontrolloheshin e ndiqeshin proceset e ecurisë së pusit sipas projektit dhe përgatitjes së tij për shfrytëzim. Organizimi i shërbimit gjeologjik në këtë ndërmarrje u realizua me punën e palodhur të personelit dhe ndihmën e drejtimin teknik dhe organizativ të këshilltarin e kryegjeologut të Kombinatitit A. G. Burdzhanadze, i cili çdo javë zhvillonte kurse kualifikimi me ata në Kuçovë. Tekniku Patraq Xhaçka u emërua në Ndërmarrjen e Prodhimit në Kuçovë. Piro Tasellari u emërua teknik në Ndërmarrjen e Serës në Selenicë.

Të gjithë veprimtarinë tekniko-shkencore dhe organizative të këtyre dy ndërmarrjeve e drejtonte Drejtoria e Pëgjithëshme e Kombinatit të Naftës në Kuçovë. Veç ndërmarrjeve të Patosit, në këtë Kombinat përfshihej edhe Ndërmarrja e Prodhimit të Nafës në Kuçovë, shërbimi gjeologjik i së cilës drejtohej nga Petraq Xhaçka, që ishte Kryegjeologu i parë i saj (1951-1955).

Drejtoria kryesohej Zenel Hamiti, në vitet e para të dekadës së viteve pesëdhjetë. Nga viti 1955 erdhi Xhaferr Spahiu si Drejtor i Përgjithshëm. Kryeinxhiner ishte Ramiz Xhabia, me këshilltarët sovjetikë Tumilloviç për nxjerrjen e naftës me ndihmës teknikun Hasan Hamza, Pjotër Andrejeviç Ivanov dhe Gavril Josifov Bobrishov për shpimin e puseve. Problemet gjeologjike i drejtonte Seksioni Gjeologjik me K/Gjeolog Servet Pasho (1952-) me këshilltarët A.G. Burdzhanadze (1951-1952) dhe Ganifa Askeroviç Mamedbegov (1953-1955), teknikët Kozma Lino (1951-) dhe Fatri Kadilli (1954-), kurse inxhinieri i naftës Ender Nexhipi (Arëza) ishte Drejtor i prodhimit (1052). Në Drejtorinë e Kombinatit, sipas profesioneve punonin edhe Inxhinier Stilian Pili, Llazar Poreçi-përgjegjës i degës së planit, Pali Birçe teknik projektues, teknikët e naftës Abedin Xhomo, Dhimitër Paparisto për sistemin e normave pas transferimit nga Patosi, Hysen Uzuni, Muharrem Seseri, Iljaz Gogaj.

Të gjithë këta naftëtarë i kam njohur personalisht, takoheshim me ta për të punuar dhe zgjidhur detyra të ndryshme në puse. Kam mësuar shumë nga ata, jo vetëm për teknikën e naftës, por edhe për devotshmërinë e këmbënguljen në punë. Prandaj edhe sot, në këtë moshë të thyer, u jam mirënjohës dhe i falenderoj, i kujtoj me respekt. Personeli teknko-inxhierik, madje edhe ai administrative nuk ishin *komunitete zyre*, por të lidhur ngushtë me puset dhe problemet e tyre. Proceset teknike në puse kryheshin sipas grafikut teknik, ditën edhe natën, në orarin e duhur. Për personelin teknko-inxhinierik nuk kishte turne, orar të caktuar të fillimit dhe mbarimit të punës, ditën apo natën. Puna fillonte në orën kur nevojitej të bëhej operacioni në pus dhe përfundonte pasi mbarote puna e operationit të dhënë, në çdo orë që të ishte. Kështu kryheshin edhe regjistrimet e diagramave të karotazhit. Perforimi dhe torpedimi në pus bëhshin vetëm ditën, se ishin punë me shpërthim.

Më është ngulur në kujtesën time një ndodhi. Duke kryer regjistrimin e diagramave natën në një pus, pas mesnate hapet dera e makinës së laboratorit dhe futet brenda Drejtori i Pergjithshëm i Kombinatit Xhaferr Spahiu. Na përshendeti, degjoi raportimin shkurt për punën që po bënim dhe na uroi punë të mbarë. Ai desh personalisht të merrte kontakt me naftëtarët drejt për së drejti në pus, si edhe të njihej me punën në terren.

Puna që bënim ka gjetur vlerësimin nga drejtuesit e Ndërmarrjes dhe të Kombinatit, si edhe nga naftëtarët me të cilët punonim. Unë ruaj me shumë kujdes, si një dokument të çmuar, një shkresë të firmosur nga Drejtori i Përgjithshëm i Kombinatit Xhaferr Spahiu, që vlerësonte punën që bënja. Më poshtë po e rishkruaj saktësisht:

KOMBINATI I NAFTËS "STALIN"
Dega Gjeologjike
Nr. 10/Prot *19.9.1955*

NDËRMARRJES SË SHPIMIT
Sh. Alfred Frashërit

Duke marrë parasysh punën e palodhur të shokut Alfred Frashëri, i cili me ndihmën e këshilltarit sovjetik Pigrov ka mundur që brenda një kohë të shkurtër të përvehtësojë teknikën në repartin gjeofizik, kjo Drejtori e përgëzon atë duke i uruar suksese të mëtejshme në punën e tij.
Puna e shokut Alfred Frashëri duhet të jetë si shembull për gjithë teknikët e mesëm dhe ti nxisi ata për tu specializuar sa më mirë në sektorin ku punojnë.
Ne e quajmë me vënd që ajo Ndërmarrje ta shpërblejë sh. Alfred pët punën e tij me 3000 lekë.
Kjo shkresë tu bëhet për njoftim gjithë teknikëve të Ndërmarrjes.

Drejtori i Përgjithshëm

Koncepti S.P.
Dakt. A.P.
Kopjr 4
Nr. 19/9/1955

Dhe tre muaj më pas, më vjen një gëzim tjetër shumë i madh, për vlerësimin e punës sime: **Dekreti 2190, dt. 26.12.1955 i Presidiumit të Kuvendit Popullor të R.P.Sh.** për dekorim me *Medaljen e Punës*, me motivacion:
"*Ka organizuar dhe drejtuar mirë punën në sektorin ku punon dhe është mobilizuar me gjithë forcat e tij për realizimin e planit të shtëtit*".

Këto vlerësime ne na frymëzonin për të punuar më shumë dhe më mire dhe më gëzojnë edhe sot.

Por, nuk mund të mos kujtoj edhe një "modë" të sjelljes në Patosin e atyre viteve, ku kritikat bëheshin dhe urdhërat jepeshin duke bërtitur në kupë të qiellit. Mesa duket, këtë e ka kushtëzuar përgjegjësia e madhe për proceset e ndërlikuara dhe detyrat në puse, të cilat duheshin realizuar në kohë dhe me cilësi, për ndryshe kish pasoja të rënda teknike në pus. Mbaj mend se si nje teknik, duke dëgjuar të bërtiturat "*Pse se ke bërë deri tani*?", i tha shefit me cinizëm: "*pse po ulërin, prija ditën e punës, i bërtet gruaja në shtëpi*".

Në kantierin e naftës në Patos ishin edhe Ofiçina Mekanike, Parku i Transportit, Stacioni elektrik, në të cilin punonin inxhinierët elektrikë Hektor Çaçi (1953-) dhe Besnik Zeraliu (1954-). Nuk mund të kuptohej puna e madhe në puse pa bazën e transportit, shoferët e të cilës punonin ditë e natë, në verë dhe duke i tërhequr makinat e tyre nëpër baltë deri në gju me traktor në dimër, për të shkuar dhe furnizuar puset. Janë shumë e shumë shoferë të dalluar, por deri më sot mbaj mend Rrapi Tiku, që me kamionin e tij të vjetër FIAT 26 ("Ventisei") ishte i kudo gjendur në kohën e duhur.

Krahas naftëtarëve, në Patosin e viteve pesëdhjetë punonin me shumë devotshmëri edhe mjekët Hysni Rusi (-…- 1955), Petraq Papadhopulli (1955-), farmacisti Kolë Lisna, dentistet Elsa nga Shkodra dhe Berta nga Tirana dhe Zenel Kokomiri, të cilët kujtohen më shumë respekt për kujdesin e tyre për shëndetin tonë, të gatshëm ditën dhe natën për të kryer sa më mirë detyrën e tyre. Dhe në komunitetin e intelektualëve të atyre viteve në Patos janë edhe mësuesit Pilo Mici, Areti Mici, Lavdie Bejtja (1952 -), mësuesja Mjatla nga Kavaja (1952-), Gjinovefa Nito (1952 -), që mësonin dhe edukonin me përkushtim fëmijët e naftëtarëve.

Objektivat që duheshin arritur për pavarësinë e vendit dhe përparimin e tij, për ta shndërruar nga një vend bujqësor i prapambetur në një vend industrial dhe me bujqësi të përparuar, mundësitë ekonomike, tekniko-shkencore dhe sociale që shteti kishte vënë në dispozicion të industrisë së naftës, krijuan kushtet e organizmit të armatës së naftëtarëve, që me punën dhe veprimtarinë e devotëshme dhe të pa lodhëshme, me përkushtim dhe këmbëngulje, të kualifikuar e të disiplinuar dhe me sakrifica të mëdha, ata krijuan mundësitë, që pasi u vënë në punë vendburimet e Kuçovës dhe Patosit të shkatërruar nga lufta e dytë botërore, të fillojë një punë kantierale kërkimore intensive për zgjerimin e tyre. Nga vitet pesëdhjetë deri në vitet tetëdhjetë u zbuluan 12 vendburime të rinj nafte në ranorë dhe gëlqerorë: Marinza, Visoka, Ballshi, Gorisht-Koculi, Cakrani, Kolonjë-Bubullimë, Finiq-Krane, Amonicë, Hekal-Karbunarë, Mollaj, Delvinë, si edhe vendburimet e gazit, Divkajë, Kryevidhi, Ballaj, Frakulla, Povelçë, Panaja, Currilat në detin

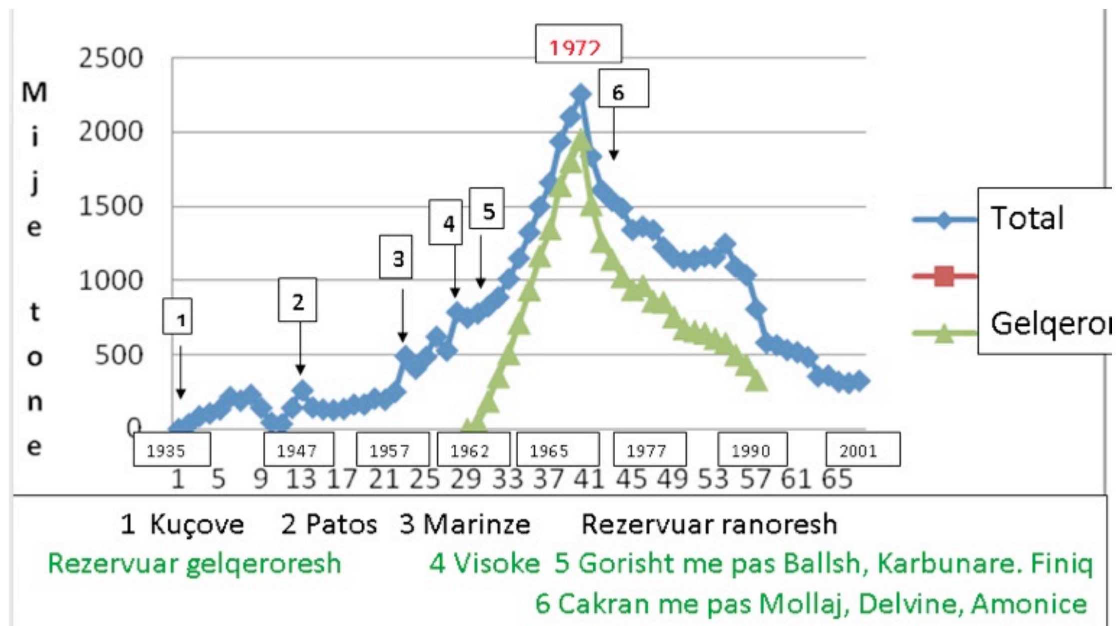
Adriatik, etj. Ky zhvillim u arrit edhe nga realizimi i shpimit të qindra puseve të thellë, duke arritur edhe në thellësi deri 6700 m. U realizua nxirrjrra nga nëntoka dhe të përpunoheshin 2.250.000 ton nafte në vitin 1974 si edhe 940 milion m^3 gaz në vitin 1982.

Naftëtarët duke luftuar me zjarrin fontanës në Marinzë (Google)

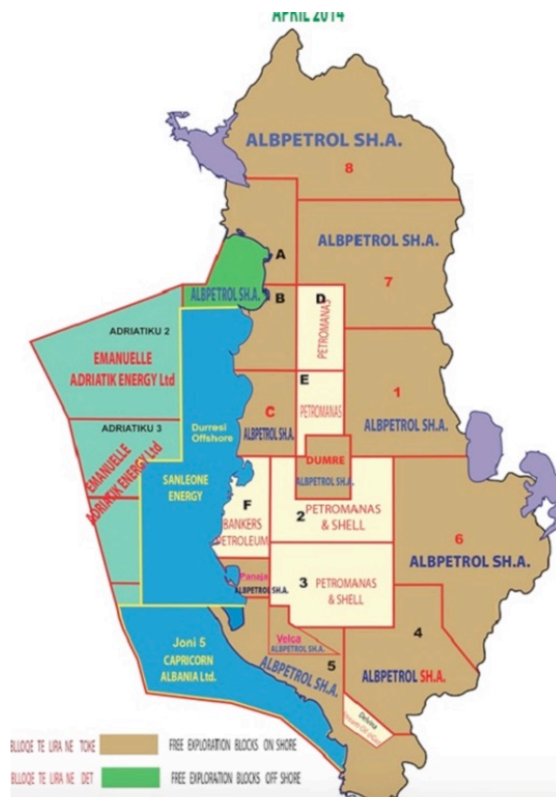

Marinza në ditët e sotme (foto GOOGLE)

Prodhimi i naftës në vitet 1935-2001, në ton. *[GOOGLE/ ALBPETROL- PRODHIMI I NAFTËS]*

Fatkeqësisht, ashtu si edhe e gjithë industria shqiptare, në vitet e tranzicionit u rrënua edhe industria e naftës dhe e gazit. Nuk ka më institucione shkencore shqiptare të kërkimit të naftës dhe gazit, nuk ka më ndërmarrje të shpim kërkimit, të gjeofizikës etj. Kompania aksioniste ALBPETROL në vitin 2914 nxorri vetem 45.384 ton nafte, kuse kompanite e huaja konçesionare 1.322.000 ton nga vendburimet ekzistuese. Nëse gjatë një çerek shekulli naftëtarët shqiptarë zbuluan 16 vendburime të rinj nafte dhe 7 gazi, gjatë 25 viteve të tranzicionit, kompanitë konçesionare nuk kanë zbuluar asnjë, megjithëse blloqet e tyre ku kanë punimet janë shtrirë në zona e rajone perspektive.

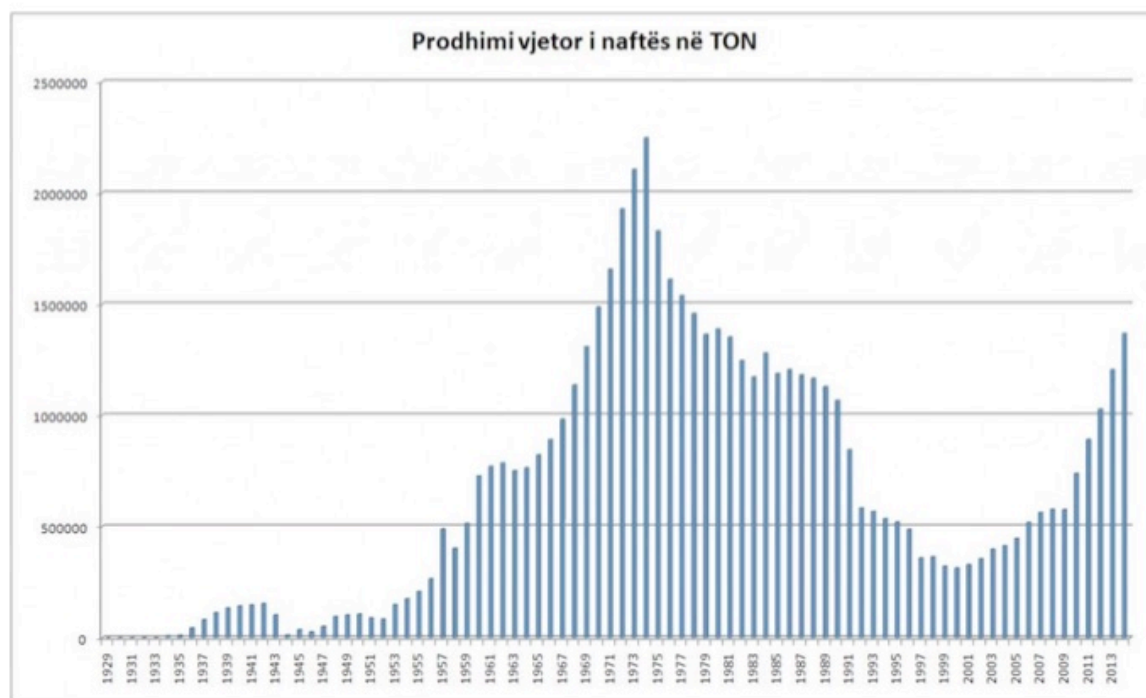
Harta e blloqeve të konçesinëve të naftës në ditët e sotme [Google, Albpetrol].

Këto kompani nuk kanë konkretizuar as edhe zbulimin e disa viteve më parë, të një vendburimi në

zonën e Shpiragut, paçka që edhe këtë zonë e kishin vlerësuar gjeologët shqiptarë që në vitet tetëdhjetë. Madje, siç është thënë, edhe për të arritur strukturën gëlqerore naftëmbajtëse për një pus u shpuan pesë trungje, gjë që nuk kishte ndodhur kurrë, asnjëherë në Shqipëri, me puset e shpuqr nga naftëtarët shqiptarë.

Por ajo çka është më e dhëmshme është flakja e specialitëve të naftës, që nga punëtorët e pontit të manovrës në puse, deri tek teknikët, inxhinierët dhe shkencëtrët. Më të fortët, më të diturit, më të përgatiturit u detyruan të braktisin vendin dhe sot punojnë në profesionet e tyre në vende të ndryshme të botës, ata nuk i kemi sot më. Vlerat dhe investimi shqiptar shfrytëzohet nga të tjerët. Ata që kanë mbetur këtu nuk i pyet më asnjeri për problemet e naftës, megjithëse u përgatitën dhe punuan gjatë dhjetra viteve, shteti shqiptar investoi shumë për formimin e tyre professional. Ata janë vlera të çmuara të ekonomisë dhe kulturës së atdheut. Këtë nuk e bën asnjë vend, që do të përparojë. As kjo armatë e madhe naftëtarësh, as edhe institucionet shkencore, që u ngritën gjatë dhjetëvjeçarëve, me mund, sakrifica dhe me shpenzime të mëdha, nuk ngrihen në një ditë dhe me një urdhër a vendim.

Kjo gjendje solli rrënien e prodhimit të naftës, aq sa në vitin 2005 u nxorrën vetëm 448,000 tonë naftë. Pas këtij viti, në kuadrin e veprimtarive të kompanive të huaja konçesionere filloi një rritje graduale e nxjerrjes së naftës, duke arritur në 1.368.000 ton në vitin 2014. Por, fatkeqësisht, nuk ka asnjë të dhënë se sa ka përfituar shteti shqiptar nga kjo rritje, ku vajti gjaku i ekonomise shqiptare.

Prodhimi i naftës në vitet 1929-2014, në ton. (GOOGLE/ ALBPETROL- Prodhimi i naftës).

Gjendja aktuale e industrisë së naftës i shqetëson dhe i bën të vuajnë shpirtërisht naftëtarët, që ende janë këtu, qoftë edhe në moshën e tretë, se për brez pasardhës të ri nuk bëhet fjalë. Prandaj e gjejmë të udhës ti drejtohemi institucioneve shtetërore shqiptare dhe naftëtarëve: Le të kujtojmë 100 vjetorin e zbulimit të naftës në Atdheun tonë, le të nderojmë punën vetmohuese, me sakrifica të mëdha të naftëtarëve, ditën dhe natën, në zhegun e korrikut dhe në acarin e dimrit. Ky kremtim nuk ka vetëm rëndësinë e nderimit. Ai ka një vlerë jashtëzakonisht të madhe për të ndërgjegjësuar dhe programuar ç'duhet bërë në të ardhmen, që pasurinë e paçmuar që na ka falur natyra ta kërkojmë, ta nxjerrim dhe ta vëmë në dobi të ekonomisë së vendit, siç duhet, në nivele teknike dhe sociale të

ditëve tona. Kjo veprimtari do të jetë një premtim frymëzues dhe mobilizues për institucionet shtetërore dhe për brezin e ri.

Për këtë veprimtari kombëtare, një projekt program u paraqit insitucioneve qendrore dhe lokale shtetërore të Shqipërisë, komunitetit akademik dhe gjithë naftëtarëve kudo që janë për diskutim dhe miratim. Është herët mund të thotë ndonjë. Jo, nuk është herët, Një veprimtari madhore do shumë kohë dhe mund që të përgatitet si duhet. A mund të heshtim për naftën, për arin e zi?

Është në moralin e popullit tonë dhe te armatës së naftëtarëve shqiptarë, sidomos të elitës së saj të moshuar dhe më të re, që këtë jubile ta organizojë dhe ta festojë sa më mirë, që ti bëjmë të ditur gjithë botës se ***Shqipëria është një vend naftë- mbajtës, se nafta ka qenë vaji i kuzhinës tonë ekonomike, se nafta shqiptare eshte zbuluar kryesisht nga specialistët dhe shkencëtarët shqiptarë***. Në Kongresin e Shoqatës së Gjeoshkencëtarëve dhe Inxhinierëve të Europës" (EAGE) në Firence të Italisë në vitin 1991, pasi referova, një gazetar më bëri një pyetje: "*Tani që Shqipëria po bëhet vend i hapur dhe do të vinë atje ekspedita nga vendet e përparuara, me siguri do të gjeni më shumë vendburime nafte e gazi, bakri e kromi etj.*". Me bindje të plotë unë ju përgjigja: "*Jo, nuk do të gjejnë vetë gjë më shumë dhe më shpejt sesa i kemi gjetur ne. Ekspeditat e tyre do të drejtohen nga specialist e profesorë të shquar, do të jenë të jenë të pajisura me teknikën më të re, por ju ngatërroni një gjë: Gjeologjia nuk është si fjala vjen ndërtimi i një godine a një rruge. Gjeologjia është si gjuha e mëmës. Që të zbulosh një vendburim, duhet ta njohësh mirë tokën, dheun e vendit, ta kesh shkeluar e studiuar per kohë të gjatë strukturat gjeologjike dhe të vlerësosh perspektivën e tyre mineral bartëse. Por që ta njohësh mirë nëntokën duhet ta duash më shumë se vehten tokën ku ke lindur dhe ku vë kokën, nuk mjafton vetëm teknika. Vendburimet deri tani i kanë zbuluar kryesisht shqiptarët"*. Këtë e përsërita edhe në Kongresin e Shoqatës Gjeofizike të Ballkanit në vitin 2013. Njëzet e pesë vitet e tranzicionit e kanë vërtetuar këtë mendim plotësisht. Kompanitë e huaja konçesionare deri më sot nuk kanë zbuluar asnjë vendburim nafte, gazi, bakri apo kromi, etj. Vetëm kanë shfrytëzuar pasuritë e Shqipërisë, pasuri që i kanë gjetur dhe vënë në punë naftëtarët, gjeologët dhe minatorët shqiparë. Le të shpresojmë se kjo gjendje do të ndryshojë duke kuptuar thelbin e çeshtjes dhe çfarë duhet bërë.

Rilindasi i madh Sami Frashëri na mëson se, që shteti të përparojë dhe të jetë i pasur, duhet të shfrytëzojë dhe ruajë pasuritë natyrore minerale, duhet edhe të punojmë dhe të zhvillojmë bujqësinë dhe blegtorinë , si edhe "*mjeshtëri në të cilën kanë mësuar vendalinjtë: leshi, liri, pambuku, mëndafshi, hekuri, druri t'arrihet të punohet sa të mundetë më shumë, që të mos ketë shqiptari aqë shumë nevojë ti sjellë këto nga jashtë*".

Me këto mësime, ne duhet të kuptojmë mirë se është prodhimi ai që sjell pasurimin e popullit dhe të shtetit, si edhe krijon kushtet edhe për zhvillimin e tregëtisë, duke ngritur domosdoshmërinë e zhvillimit të rrugëve automobilistike nacionale dhe lokale, si edhe të hekurudhave, brenda vendit dhe me shtetet fqinjë.

Në librin e tij "Shqipēria, ç'ka qēnē, ç' ēshtē dhe ç'do tē jetē" (1899), Sami Frashëri shkroi "***Metaletë do të kërkohenë nëpër të gjith' anët e Shqipërisë e të nxirrenë kudo të gjendenë….. Në kryeqytet të Shqipërisë, përveç shkollave të dyta e të tretat do të jetë një gjithmësime (Universitet)….një këshillë diturie (akademië) duhet të jetë në kryeqytet….për të shpënë përpara dhe shkronjënë, istorinë, dhekërkonjënë (gjeologjia), metalet e të tjera punëra të Shqipërisë…..***" Pra, për të realizuar zhvillimin e Shqipërisë, Sami Frashëri na mëson të "…*krijohet një universitet, i frymëzuar me shkencat aplikative….Fakulteti i inxhinjerisë duhet të përfshijë të gjitha*

specialitetet…Ky institut i lartë, do të krijojë kulturën shqipëtare dhe shtatmadhorinë intelektuale të kombit tonë.”

Këtu e njëqind e gjashtëmbëdhjetë vjet të shkuara, duke vlerësuar shfrytëzimin e burimeve të pasurive nayrore, Sami Frashëri ngre edhe problemin dhe jep alarmin se "…. *Sot humbasin e venë kot, si pyjetë, metalet e kaqë gjëra të tjera, që po të vështrohen si duhet, mundin të sjellin një begati të madhe*", sikur e ka parandjerë ç'po i ndodh shqipëtarit këtë çrerek shekullin e fundit

Në konkretizim të këtyre mësimeve të Rilindasve, në veprën e tij "Probleme Shqiptare"(viti 1943, ribotim 2001) Mehdi Frashëri (i amnistuar me rastin e 15 vjetorit të Çlirimit më 1959 me dekret Nr. 3005 nga Kuvendi Popullor dhe sot Qytetar Nderi i Përmetit) shkroi "…Në kohën e arthme të afërt, vajguri i Shqipërisë si në Kuçovë ashtu edhe në Pathos, … formon një burim pasurie kombëtare dhe një objekt të rëndësishëm për të ardhurat e shtetit" dhe se "…në Shqipëri janë shfaqur disa xehe që po të shfrytëzohen me methodha edhe me mënyra të arsyeshme mund të shërbejnë për zhvillimin e ekonomisë dhe të industrisë së vendit, dhe mund t'i sjellin edhe shtetit një të ardhur të mirë. Xehet në fjalë janë: Sera e Selenicës në qarkun e Vlorës; Vajguri i Kuçovës dhe i Patozit në qarkun e Beratit dhe në Mallakastër; Bakri në Pukë dhe në Rubik në qarkun e Shkodrës dhe të Mirditës; Hekuri në luginën e Shkumbinit të lartë, midis Librazhdit e Pogradecit; Kromi në qarkun e sipërpërmëndur; Kromi dhe boksidi në qarkun e Kukësit (Prefektura e Kosovës); Qymyr-ligniti në katundet Mbrorje – Drenovë, Krrabën e Tiranës". Më tej ai apelon:

"…Të gjeturit e karburanteve, si në kohën e paqes ashtu edhe në kohën e luftës, ka marrë një rëndësi aqë të madhe sa lot një rol kryesor edhe në politikën e jashtëme të shteteve. ***Për këto arsye karburantat në shumicën e madhe të shteteve kanë qënë sende monopoli. Më nj'anë, për t'i dhënë të ardhura të mjaftueshme arkës së shtetit, më anë tjetër, për ti pasë nën kontroll; në ç'do rasë monopolizimi i kaburanteve në duart e huaja, është një vetvrasje, se në rast nevoje shtetit i mungon faktori kryesor i çdo lëvizje***" (faqe 110).

Programi ekonomik i rilindasve, që u vu i plotē nē jetē pas çlirimit tē vendit mē 29 nēntor 1944, kur kērkimi dhe nxjerrja e naftēs dhe mineraleve tē tjerē tē dobishēm ishin pērparēsi, gur themeli i zhvillimit tē qēndrueshēm tē ekonomisē shqiptare. Ky zhvillim solli që mineralet e shumta që janë gjetur dhe nxirren në Shqipëri, jo vetëm vërtetonin madhështinë e Rilindasve por edhe na vunë detyra me rëndësi.

Në kushtet e zhvillimeve aktuale ekonomike dhe sociale botërore në këtë fillim të shekullit të 21-të, ne na duhet të zgjidhim problemin se si duhet të bashkëpunojmë me shtetet e Bashkimit Europian dhe më gjerë, por kurdohetë pa i lënë pasuritë natyrore të atdheut në duart e huaja siç kemi bërë këto 25 vjet, ato të mbeten pasuri e popullit shqiptar dhe burim për ekonominë e vendit.

Këto kujtime dua ti përfundoj duke shkruar për një dukuri, e cila në vetvehte është tregues i ndërgjegjesh shoqërore dhe asaj personale. Naftëtarët, që nga punëtori më i thjeshtë e deri tek mjeshtërit, teknikët, inxhinierët, edhe administratorët në përgjithësi u lidhen më naftën për jetë. Shkonin, kryenin shërbimin ushtarak, mësonin në shkollat e larta të inxhinierisë brenda dhe jashtë shtetit, transfreroheshin në institucione të ndryshme, por përsëri mbeteshin dhe e quanin vehten pjesëtarë të armatës së naftëtarëve. Para nevojës, rëndësisë dhe vlerës së naftës, të cilën njerëzit e ndjejnë deri në shtëpitë e tyre, në familjen e tyre, naftëtarëve nuk u hynin në sy vështirësitë e punës, që nuk ishin vetëm për ata që punonin në puset, por e ndjenin edhe familjet e tyre, gratë dhe fëmijët. Filloi jeta dhe puna e ime në naftë në shtator të vitit 1953 dhe vazhdon deri në ditët e sotme. Në shtatorin e vitit 1956 shkova për studimet e larta në Universitetin e Tiranës. U

diplomova në vitin 1961 dhe në shkurtin e atij viti u ktheva përseri në naftë, në ekipet sizmike, që në atë vit kryenim profilet e para sizmike në Divjakë për zbulimin e gazit. U transferova për kërkimin gjeofizik të bakrit në Tuç të Pukës dhe në Gjegjan të Kukësit, më pas në Fakultetin e Gjeologjinë dhe të Minierave, por edhe atje fillova të jap mësimet e studimit gjeofizik të puseve të naftës, karotazhit, si edhe kërkimin gjeofizik të vendbrimeve të naftës e gazit dhe të mineraleve të dobishme të ngurta, etj. Krahas kësaj, si edhe kolegë të tjerë nga Fakulteti, bashkëpunova me Institutin Gjeologjik të Kërkimeve të Naftës në Fier për përgjithësime dhe projektime të ndryshme, anëtar i Këshillit Shkencor të Institutit (1975-1987), vrojtime në terren, kryesisht në kërkimet në detin Adriatik. Prandaj e pashë të arsyeshmë që këtyre kujtimeve tu bashkangjisnja edhe dy shtojca me numrin e botimeve të naftëtarëve për naftën shqiptare, si edhe bibliografinë time për botimet, studimet, projektet dhe kumtimet gjatë këtyre 60 viteve për naftën. Ashti si për kolegët e tjerë gjeologë e gjeofizikë, kjo ngarkesë e sijcilit prej nesh shtrihesh deri në familjet tona; krahas saj, si për të gjithë, ndjehesh edhe nevoja për naftën. Na ka mbetur në mendjen një kërkesë e djalit tonë dhjetë vjeçar, Ermalit, që një ditë dimri në vitet tetëdhjetë, kur nuk kish vajguri në dyqan dhe nuk ndiznim sobën me vajguri, ai më thirri nga shpirti i tij: "***Mos rri, po ngreu dhe shko e gjej naftë***". Thirrje, që në mendjen dhe zemrat e tyre, e ndjenin të gjthë naftëtarët.

Bibliografia

ALBPETROL: Puset e naftes/GOOGLE; Prodhimi i naftës/ GOOGLE.

Beqiraj I., Hoxha L. Topi D., Seiti B., 2013. Industria e Naftës në prag të 100 vjetorit të formimit të shtetit shqiptar, risqet ambjentaliste për rrjetin hidrik. Buletini Shkencor, Universiteti Ismail Qemail, Nr. 1, 2013.

Biçoku T. 1953. Project i punimeve sizmometrke në zonën Frakulldhe Patos Verior. Fier.

Biçoku T., 2004. Historiku i kërkimeve dhe studimeve gjeologjike të Shqipërisë", Botim I Akadmisë së Shkencave e Shqipërisë, Tiranë.

Borguçi Inneichen, 1938. nafta shqiptare shënime historike mbi sinjalizimet naftëmbajtëse në Shqipëri historia dhe politika. Përktheu Haki Rokaj.

Cane V., 1962. Historiku i shkurtër i vendburimit të naftës Marinzë. Patos. [Arshiva personale e Gjergji Fotos].

Çollaku A., 2016. Nafta Shqipëtare. Portrete, intervista, perspektiva". Botimi i Enja, Tiranë.

Frashëri A., Çollaku A., 2013. 100 vjet nga zbulimi i naftës në vend, të mos heshtim më për gjakun e ekonomisë", Gazta Albanian Free Press, 5 prill, 2013.

Frashëri A., 2913 Ç'duhet dhe si duhet bërë që nafta shqipëtare të rilndë. Gazeta Tema, 1 gusht 2013.

Frashëri A., 2013. Nafta dhe mineraket e ngurta nën dritën e rilindasve. Gazetaa Telegraf 7 tetor 2013.

Frashëri A., 2013. Që Shqipëria të përparojë duhet të vërë në jëtë mësimet e Rilindasve të mëdhenj që na i dhanë 135 vjet më parë. Gazeta DITA 19 qershor 2013, gazeta TELEGRAF, 22 tetor 2013.

Hamiti Z, 1966. Historiku i vajgurit në Shqipëri. Shtëpia Botuese Naim Frashëri, Tiranë.

Llalliev A. G. dhe Papa A., 1952. Harta strukturale e vendburimit të naftës Patos (Strukturanaja karta neftjanovo mestorozhdenija Patos). – Patos, 1952.

Maddalena L. dhe Zuber S., 1937.- Sulla Geologia dei petroli albanesi. Rivista Italiana del Petrolio, Nr. 1, Roma 1937, f. 51-75.

Meko V. dhe Papa A. 1970 – Bibliografi e botimeve shqipe për gjologjinë, minierat dhe naftën, 1944-1969. – Përmbledhje Studimesh, Nr. 2, Tiranë 1970, f. 129-156.

Meko Z., 1953. Relacion mbi vendburimin e naftës Patos, për projektimin e puseve të shfrytëzimit dhe konturimit të vendburimit për vitin 1953-1954.

Mishunina Z. A. dhe Papa A. 1954 – Harta e manifestimeve të naftës në Shqipëri - 1: 200.000 (Karta nefteprojavlenija Allbanii – 1: 200.000)- Tiranë, 1954.

Papa A. 1953. Mbi Kategorizimin e vendburimeve te puseve te thelle te naftes. Miniera,Nr. 1.

Papa, A., (1953) – Teknika e sigurimit në punimet e shpimit të puseve strukturale- Revista *Miniera*, Nr. 5, Tiranë, 1953, f. 13-14.

Pasho S. 1952. Origjina e vendburimeve te naftes. Revista *Miniera*, Nr. 6, 1952, f. 16-18..

Pasho S. 1956, Ndërtimi gjologjik i vendburimeve të naftës në qytetin Stalin dhe Patos'. Buletini i U.Sh.T., seria Shkencat e natyrës, Nr. 5.

Pērpunimi i naftēs i gjetur nē çifligjet e Sulltanatit qē ndodhen nē Vlorē*, Istambul 1870.

**(Osmanli Arsiv Belgelerinde Arnavutluk, SHQIPERIA NE DOKUMENTET ARKIVALE OTOMANE, Istambul 2008).*

Perhati R., 2014. Një jetë për arin e zi. Botimet "ADA", Tiranë.

Perhati R, 2014. Nafta shqitare e lashtë sa zanafilla e njerëzimit". Metropol, Nr. 1577, 2 nëntor 2008.

Qalliu L. 2014. Histori e Patosit. Shtepia Botuese "Ymeraj", Fier.

Rama M. 1995. Bibliografia e botimeve shqiptare per gjeologjine dhe naften.

Stavre Bonita, 2013. Shqipëria dhe shqiptarët gjatë viteve 1921-1939 në shkrimet e autorëve anglezë. Punim për gradën Doktor i Shkencave në gjuhësi. Universiteti i Tiranës, Fakulteti i Gjuhëve të Huaja, Departamenti i gjuhës angleze.

Video: Youtube:

Bankers Petroleum. Patos Marinza (fushe nafte "Zgjimi i Giant Fjetur"

Bankers Petroleum. Patos Marinza Oil field-Albania (veç asaj të më sipërmes, ka edhe dy video të tjera)

Historia e grupit armiqesor te naftes/ ABC News
www.abcnwws.al/program/abc-story/1/172

ALBUM FOTOGRAFIK

PATOSI SOT DHE NAFTËTARË NË VITET PESËDHJETË

Patosi i Vjetër, [Foto A. Frashëri, 3 prill 2016].

Lapidari i Dështmorëve Hasan dhe Ali Resulaj 1944, [Foto A. Frashëri, 3 prill 2016].

Godina e Ndërmarrjes së Prodhimit, [Foto A. Frashëri, 3 prill 2016].

Godina e Ndërmarrjes së Shpimit dhe nën të kapanoni ku banonin teknikë dhe mjeshtra

[Foto A. Frashëri, 3 prill 2016].

Patosi I Ri i parë nga Kodra e Dukasit, [Foto A. Frashë ri, 3 prill 2016].

Patosi I Ri, [Foto Google/Bashkia Patos, qyeti Patos]

Qendra e Patosit të Ri, [Foto A. Frashëri, 3 prill 2016].

KOLEKTIVI I SHËRBIMIT GJEOLOGJIK TË NAFTËS. **Nga e majta në të djathtë. Lart, në këmbë**: Hamdi BEJTJA, Përgjegjës i Grupit të Karotazhit Elektrik të Puseve në Degën Gjeologjike të Ndërmarrjes së Shpimit Patos; Gjenovefa KASAPI, përgjegjëse e grupit të dizenjos, në Kombinatin e Naftës; Aleksandër Gjeorgjeviç Burdxhanadze, Këshilltar për gjeologjinë në Kombinatin e Naftës; Veronika TODRI, Kryegjeologe e Ndërmarrjes së Prodhimit të Naftës, Patos; Asti PAPA Kryegjeolog i Ndërmarrjes së Shpimit të Puseve të Naftës, Patos; **Gjysmë të ngritur**: Kozma LINO, Kryetar i Degës Gjeologjike të Kombinatit të Naftës; Adem NURJA, gjeolog i Sektorit të Kërkimeve, Ndërmarrja e Shpimit, Patos; Jordan PANI, sekretar i Komitetit të Partisë për naftën Kuçovë-Patos; **Ulur** : Vlladimir Ivanoviç TUMILLOVIÇ, Këshilltar për prodhimin në Kombinatin e Naftës; Zenel HAMITI, Drejtor i Përgjithshëm i Kombinatit të Naftës; Petraq XHAÇKA, Kryegjeolog i Ndërmarrjes së Prodhimit të Naftës Kuçovë; DhimoVRUSHO, shofer i Degës Gjeologjike të Kombinatit të Naftës (*në Kuçovë, maj 1952*). [Foto Asti Papa].

Nga e majta në të djathtë : Asti PAPA Kryegjeolog i Ndërmarrjes së Shpimit të Puseve të Naftës, Patos; Zenel HAMITI, Drejtor i Përgjithshëm i Kombinatit të Naftës; Aleksander Gjeorgjeviç BURXHANADZE, Këshilltar për gjeologjinë në Kombinatin e Naftës (*në Kuçovë, maj 1952*). [Foto Asti Papa]/

Rrjeshti I sipërm, ngs e ,jts në të djathtë: …….., ………, Zenel HAMITI, Drejtori I Përgjithshëm I Kombinatit, ………., Lipe NASHI, Aleksandër Gjergjevi ç BURDXHANADZE, Kozma LINO, të dy operatiorët e karotazhit Hamdi BEJTJA dhe David BERSHEIN;
Rrjeshti i mesit: ………., ………, gruaja e Lipe NASHIT, Veronika TODRI (MEKO), Gjenovefa KASAPI;
RRJESHTI ulur: Asti PAPA, Maria POPOVNA; Adem CANI (NUKRJA) dhe një vogëlushe. Patos, 1952. [Foto V. MEKO].

Tomi KRISTO, teknik i puseve (1951 – 1955), [Foto 1974, A. Frashëri].

Veronika TODRI (MEKO), nxënëse matuante e klasës minerale të Politeknikumit 7 Nëntori, gjeologia e ardhëshme e parë shqitare, Ziver MEKO, student I Institutit të Naftës Gubkin, Moskë, gjatë punimeve në terren në Ekspeditën Gjeologjike të Z.A. Mishunina, 12 shtator 1950 (Foto e bërë nga Dr. Z.A. Mishunina, Albumi i V. Meko].

Adem CANI (NURJA) teknik gjeolog (1951 – 1955), [Foto Google]

Anesti QIRINXHI dhe Adem NURJA, pranverë e vitit 1953. [Foto A. Qirinxhi]

Asti PAPA, Kryegjeolog i Ndërmarrjes së Shpimit të Puseve të Naftës, Patos. Në zyrat e Degës Gjeologjike të ndërmarrjes (*në Patos, mars 1954*). [Foto Asti Papa]

Hamdi BEJTJA, teknik operator I karotazhit (1951-1954), [Foto Google].

Ibrahin MEÇULE dhe Anesti QIRINXHI, 1953, Patos. [Foto A. Qirinxhi].

Hamdi BEJTJA, Tomi KRISTO, Alfred FRASHËRI teknik operator karotazhi (1953-1956), 1954, Patos. [Foto A. Frashëri].

Tomi KRISTO dhe Abedin XHOMO, fotot e diplomave të teknikeve të parë gjeologë, 1951.
[Foto A. Qirinxhi].

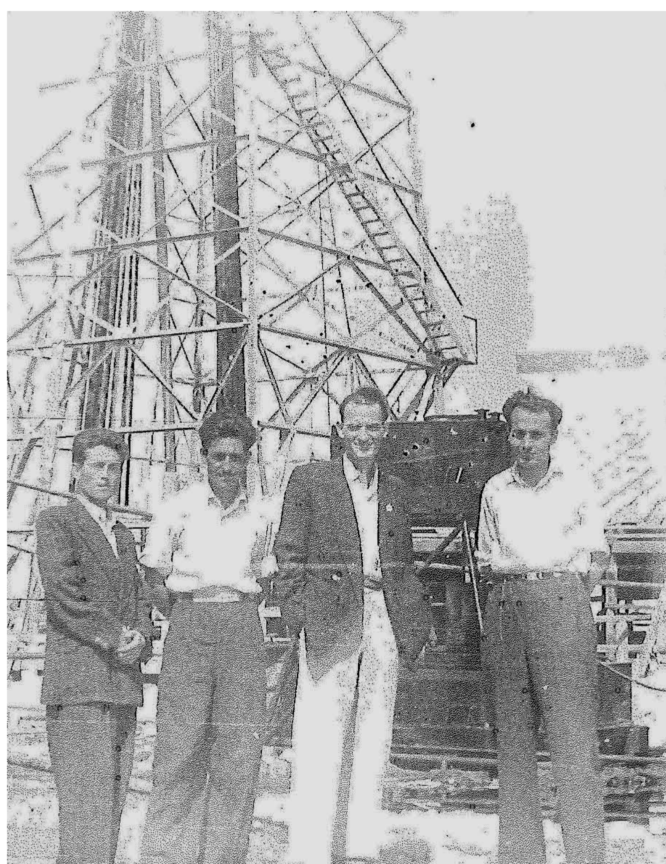
Anesti QIRINXHI, Niko GOXHOBASHI, Alfred FRASHËRI, Patos 1953 (nga e majta në të djathtë), [Foto A. Qirinxhi).

Dhimitër PAPARISTO, Hysen UZUNI (më këmbë)
Anesti QIRINXHI, Saimir BEJTJA (mësues I fiskulturës në Teknikumin e Naftës).
Kuçovë, 1953. [Foto A. Qirinxhi].

Anesti QIRINXHI. Ibrahim MEÇULE, mekaniku polak I riparimit te motorrëve, Niko GOXHOBASHI, Hamdi BEJTJA, 1953 Patos. [Foto A. Qirinxhi].

Ziver MEKO, Dilaver SHKURTI, Q. ÇUKU, …. , Ndërmarrja e Prodhimit Patos, 1955 (nga e djathta në të majtë) [Foto V. Meko]

Veronika TODRI (MEKO) dhe Niko GOXHOBASHI, Patos 1951. [Foto V. Meko].

Gjenovefa KASAPI, Aleksandër Gjeorgjeviç BURDXHANADZE, Veronika MEKO, ….
(nga e majta në të djathtë), 25 maj 1952, [Foto V. Meko]

Veronika MEKO, Vladimir Ivanoviç TUMILLOVIÇ, Maria POPOVNA, Gjenovefa KASAPI, 25 maj 1952 (Foto V. Meko].

Komisioni për verifikimin e rezervave të naftës, midis tyre Veronika Meko , 11 dhjetor 1953, Patos. [Foto V. Meko]

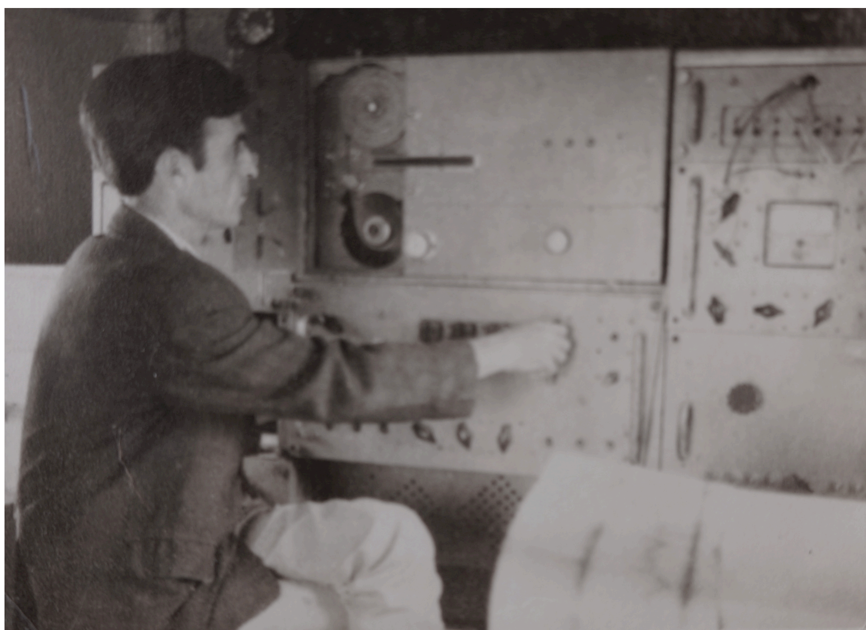
Veronika MEKO, Maria POPOVNA, Gjenovefa KASAPI, nga e majta në të djathtë, [Foto V. Meko].

Operatori Vangjel NDRIO (në të majtë), duke dhënë mësim në kursin me punëtorët.
[Foto V. Ndrio].

Nga e djathta në të majtë: Juri SABÇENKO dhe Leonidha GALLKIN duke u dhënë mësim teknikëve dhe inxhinierëve shqiptarë, Agim LUARI, Kadri ZALLA, Xhemali PILAFI, Jani ÇATI, Perlat HOXHA, Vangjel NDRIO, Pertef NISHANI, [Foto V. Ndrio].

Operator Vangjel NDRIO, [Foto V. Ndrio].

Grupi i karotazhit duke u përgatitur për punë; nga e majta në të djathtë: Zylal MAHMUTI, Vangjel NDRIO, Kostaq BEHARI, [Foto V. Ndrio].

Ekipi i Karotazhit në pus , në foto Vlashi, ndihmës arganisti,
[Foto A. Frashëri]

Ekipi I karotazhit pas matjeve në pus, 1954

Hetemi, shoferi I laboratorit, Hamdi BEJTJA, Alfred FRASHËRI, Zylal MAHMUTAJ, Vlashi (prapa Hamdiut), nga e majta në të djathtë. [Foto A. Frashëri]

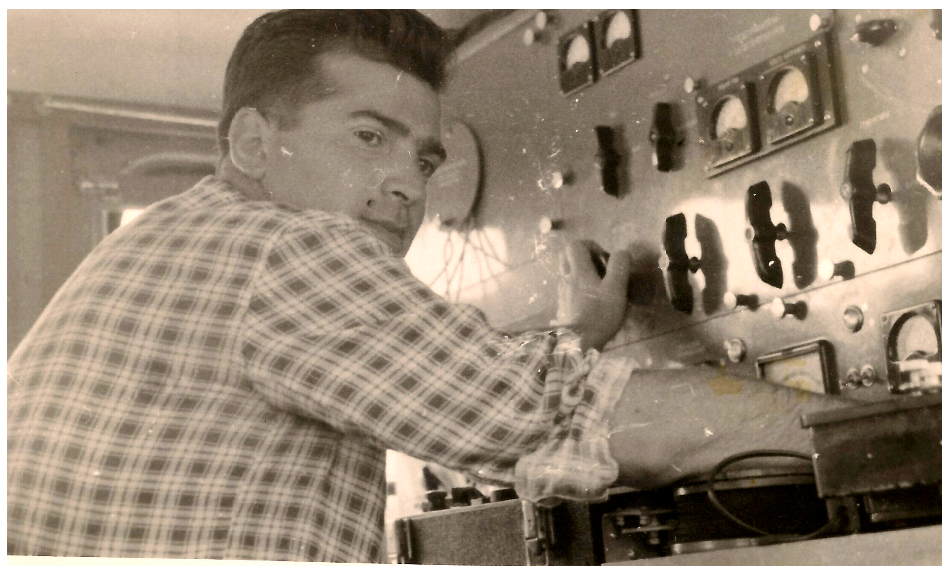

Grupi i karotazhit në pusin Marinzë 542: Vangjel NDRIO, Pertef NISHANI, Vangjel LICI, Elmaz RAMA, Samet HOXHA, [Foto Vangjel Ndrio].

Procesi i perforimit të një pusi, [Foto V. Ndrio].

[Foto A. Frashëri]

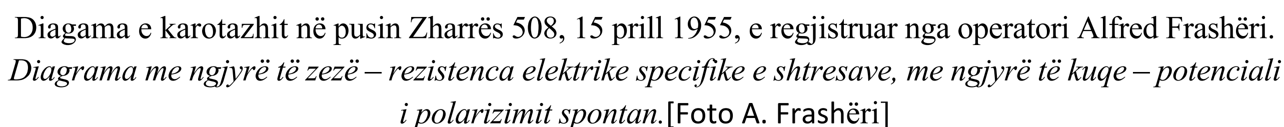

Alfred FRASHËRI, operator në Stacionin e Sondimeve Elektrike, [Foto A. Frashëri].

Alfred FRASHËRI, Mbledhje në Institutin Gjeologjik të Naftës, Fier, 1985.

[Foto A.   Frashëri]

KOMBINAT' I NAFTËS „STALIN„

DIAGRAM I ELEKTRO-KAROTAZHIT

I PUSIT KERKIMIT 508

(RAJONI ZHARREZ)

Shkalla 1:500

LEGJENDA:

TE DHENA MBI PUSIN	TE DHENA MBI MATJEN
Fundi 876	Zondi 30.25 A2M
9 3/4"	K 22.68
148 m.	11.31
ne Om.	2
1.28	10
32"	12,5
	3000
Puna filloj me njihere mbas nxjerjes se instrumentit.	Rotor

	PARA MATJES	MBAS MATJES
	A. 20	A. 20
	B. "	B. 15
	M. "	M. 1

K.Grupi A Frasheri

Diagama e karotazhit në pusin Zharrës 508, 15 prill 1955, e regjistruar nga operatori Alfred Frashëri. *Diagrama me ngjyrë të zezë – rezistenca elektrike specifike e shtresave, me ngjyrë të kuqe – potenciali i polarizimit spontan.*[Foto A. Frashëri]

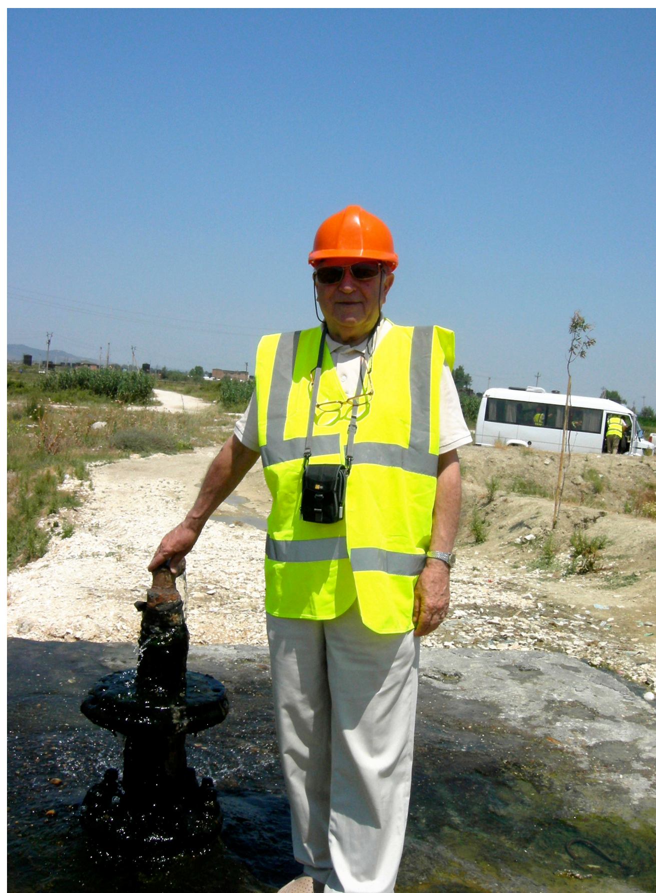
Para shtëpisë së doktor Hysni RUSIT: nga e majta në të djathtë Hamdi BEJTJA, Niko GOXHOBASHI duke mbajtur në krahë djalin e doktor Hysniut dhe Niqit, Anesti QIRINXHI (më këmbë). Ibrahim MEÇULE dhe Thodhorjaq JANI [Foto A. Qirinxhi].

Hamdi BEJTJA, mësuesja Lavdie BEJTJA, e motra dhe Alfred FRASHËRI, nga e majta në të djathtë. Patos 1954. [Foto A. Frashëri].

Lavdie BEJTJA, Alfred FRASHËRI, Patos 1954. [Foto A. Frashëri].

Alfred FRASHËRI, në pusin 542 Marinzë, pas 60 vitesh nga regjistrimi i diagramës së parë të karoazhit gjatë shpimit të pusit. [Foto A. Frashëri].

Takim naftetarësh veteranë pas 60 vitesh në Marinze, qershor 2016

[Foto A. Frashëri].

Takim naftetarësh veteranë pas 60 vitesh në Marinze, qershor 2016 Foto [A. Frashëri].

Takim naftetarësh veteranë pas 60 vitesh në Marinze, qershor 2016, nga e djathta në të majtë: Gjergji FOTO, Alfred FRASHËRI, ….[Foto A. Frashëri].

Naftëtarët dhe kolegë gjeologë pensionistë në “***kafen e të premtes***”, Tiranë, prill 2017, [V. Ndrio].
Nga e majta në të djathtë: Ulur - Jani ZOGA, Rexho KURUPI, Spiro KOZMAI, Sulejman JUSUFATI; më këmbë: Mehmet ZAÇAJ, Rushan LIÇO, Simon POREÇI, Aleksandër ÇINA, Shyqyri ALIAJ, Pëllumb SADUSHI, Alfred FRASHËRI, Genc MELONASHI;
rrjeshti i tretë: Mehmet ZAÇAJ, Gjergji FOTO,
Petrit MAVROVI. [Foto V. Ndrio].

Naftëtarët dhe kolegë gjeologë pensionistë në "***kafen e të premtes***", Tiranë, prill, 2017, [Foto V. Ndrio].

Nga e majta në të djathtë: Alfred FRASHËRI, Vangjel NDRIO, Jani ZOGA, Simon POREÇI, Rexho KURUPI, Petrit MAVROVI, Genc MELONASHI, Gjergji FOTO, Mehmet ZAÇAJ, Rushan LIÇO, Spiro KOZMAI, Pëllumb SADUSHI, Aleksandër ÇINA.

Aneks 1

BOTIME PËR NAFTËN

(1950-1995) [sipas Rama M., 1995]

GJEOLOGJI

Ati Papa	29
Hektor Dalipi	28
Fotaq Diamanti	26
Servet Pasho	21
Bibil Meçaj	19
Hazbi Shehu	15
Petrit Sadushi	13
Tomi Kristo	11
Rrapo Çela	11
Skender Myftari	11
Petraq Xhaçka	10
Shyqyri Aliaj	10
Thanas Gjata	10

GJEOFIZIKE

Alfred Frashëri	64 (11 per naftën)
Spiro Kozmai	18
Nikolla Zendeli	12
Zamir Bega	10
Rushan Liço	10
Daver Çano	9

SHPIM

Fatmir Shehu	65
Vangjël Verdha	19
Ramadal Perhati	16
S. Karajani	13
B. Shanaj	13
Talat Arapi	12
Bashkim Çela	9
Ilia Karadumi	8

NXJERRJE

Muhamet Doracaj	20
Miltiadh Bano	18
Simon Ranxha	17
Pavllo Panajoti	15
B. Sinani	15
Vangjel Vreto	15
P. Çule	13

TRAJTIM EKONOMIK

Ahmet Bajo	13

Aneksi 2

Alfred FRASHËRI

JETA E IME E LIDHUR ME NAFTËN DHE VEPRIMTARIA KËRKIMORE PËR NAFTËN

CV: Alfred Irfan Frasheri, lindur ne Korce 20 prill 1935.

Shkollimi: Shkolla Fillore, Unike, Politeknikumi “7 Nentori” (1949-1953), Fakulteti i Gjeologjise dhe i Minierave, Universiteti Shteteror i Tiranes (1956-1961)/

VEPRIMTARIA PROFESIONALE

Shtator 1953 – gusht 1956: a) Operator ne Bazen e Karotazhit, Ndermarrja e Shpimit Patos

b) tetor 1954- korrij 1956: Pergjegjes i Bazes se Karotazhit.

Shtator 1956 – Shkurt 1961: Studimet e larta: Instituti Politeknik i Tiranes (1956-1957), Universteti Shteteror i Tiranes (shtator 1957- shkurt 1961).

Shkurt 1961 – korrik 1961: Inxhiner ne Ekspediten Sizmike, Ndermarja Nafte Gaz Bitum Vlore, Ekipi i Divjakes.

Korrik 1961 – shtator 1962: Me largimin e specialisteve gjeofizike, transferohem si drejtuesi teknik i Ekspedites Gjeofizike te kerkimit te mineraleve te ngurta ne Mirdite, Puke dhe Kukes, e cila kishte mbetur pa inxhiniere. Ekspedita ishte ne kuadrin e Ndermarrjes Gjeologo-Topografike Tirane.

Tetor 1961- shtator 1962: Pedagog i jashtem ne Degen e Gjeologjise, Universiteti Shteteror i Tiranes, me hapjen e deges se re te gjeofizikes.

Shtator 1962- nentor 2008: Pedagog efektiv, docent (1981), profesor (1989) ne Katedren e Gjefizikes, deri ne vitin 1998, kur dola ne pension, 1998-2008 profesor i jashtem.

DREJTIMET E VEPRIMTARISË PEDAGOGJIKE NË PERIUDHËN 1961 - 2008

1). Pedagog i lendes "Studimi Gjeofizik i Puseve" per vitet 1961 - 1972, qe zhvillohet ne degen e gjeofizikes dhe ne ato te naftes.

1) Profesor i lendeve “Fizika e Tokes” (2002 - 2008), lendet me zgjedhje “Gjeotermia” dhe “Gjeofizika inxhinjerike dhe mjedisore” (2005- 2008) qe zhvillohen ne vitin e 5-te te deges se gjeofizikes, dhe se bashku me Prof. Vangjel Melo per lenden “Gjeodinamika” (2003-2008) me studentet e vitit te 4-te te deges se gjeologjise.

7). Kam punuar per hartimin e planeve mesimore te deges se gjeofizikes qe prej celjes se saj ne 1961 dhe deri 2008, kur dola ne pendion. Kam derjtuar hartimin e planit te ri mesimor te orjentimit gjeofizik ne vitin 1993. Kam marre pjese ne hartimin e planeve mesimore te deges se gjeologjise dhe ne vitin 1993, kam drejtuar hartimin e planit te ri mesimor te kesaj dege (1993). Kam marre pjese ne hartimin e planit mesimor per Diplomen e Nivelit - te dyte (Viti 4+5), si edhe te Diplomes Master te Nivelit I-re dhe Master i Nivelit te II-te, specialiteti gjeofizik, ne zbatim te Protokollit te Bolonjes (2007).

8) Kam punuar per hartimin e programit te Shkolles Pas Universitare (ShPU) ne vitin 1995.

9). Kam hartuar programin e lendeve te specialitetit gjeofizik per:

studimet Universitare - Studimi gjeofizik i puseve 1961 - 1972. Elektrometria 1972-1993. Metodat gjeofizike te kerkimit 1973 - 1993. Interpretimi gjeofizik i rezultateve

te studimeve gjeofizike 1965 - 1979. Gjeofizika ne miniera 1990 – 1993, Fizika e Tokes 1994-1998.

10). **Kualifikimi Pasuniversitar** : - Udheheqje disertantesh per Kandidat dhe Doktor Shkencash per problemet e naftes :

Rushan Lico - 1980- Katedra e Gjeofizikes.

Bejo Duka - 1981 Katedra e Fizikes

Pertef Nishani 1985 - Katedra e Gjeofizikes

Vasillaq Leci - 1988 Ekspedita Gjeologo-Gjeofizike Detare Durres

Vladimir Veizaj- 1996 Instituti i Naftes dhe i Gazit

Veprimtarine pedagogjike e kam ndërthurur me kërkimin shkendor ne dy drejtime:

1) Bashkautor në përgjithësime e projekte gjeologo-gjeofizike për projektimin e puseve të naftës, që realizonte Instituti Gjeologjik i Kërkimit të Naftës
2) Drejtome të reja të veprimtarisë kerkimore-shkencore.

DREJTIME TË REJA TË VEPRIMTARISË KËRKIMORE-SHKENCORE

NË PERIUDHËN 1961-2016

- Eksperimentimi dhe aplikimi i metodave te reja gjeofizike:

Projektimi dhe ndertimi i aparatures elektrometrike detare 1980.

Eksperimentimi dhe zbatimi i studimeve elektrometrike dhe magnetometrike ne shelfin detar te Adriatikut (1976 - 1992).

- Zgjerimi i fushes se aplikimit te metodave gjeofizike per kerkimin e drejteperdrejte te shtratimeve te naftes e gazit.
- Studime gjeofizike krahinore ne stere dhe ne shelfin detar te Adriatikut (1962-1995 ne stere dhe 1976-1992 ne shelfin detar).
- Modelime mathematikore gjeoelektrike (1984 e në vazhdim)

ANETAR I FORUMEVE SHKENCORE

1987 - 1991. Anetar i Keshillit Konsultativ Shkencor te Naftes dhe Gazit ne Ministrine e Burimeve Minerare dhe Energjitike.

1975 - 1987. Anetar i Keshillit Shkencor te Institutit Gjeologjik te Naftes dhe Gazit ne Fier.

1987-1990. Akrivizuar si i jashtëm pranë Këshillit Shkencor të Drejtorisë së Naftës,

Ministria e Energjetikës.

LIBRA PËR PROBLEMET E NAFTËS

A. Frashëri, R. Lico, K. Papa 1970. "Studimi gjeofizik i puseve". Botim i UT,. 210 (284) faqe.

DISERTACION

A. Frashëri, 1987. Studimi i përhapjes së fushës elektrike në mjedise gjeologjike heterogjene dhe efektiviteti i elektrometrisë detare në studimin e strukturës Durrës-Kepi i Pallës.

Disertacion për marrjen e gradës shkencore “Doktor i Shkencave”, Fakulteti i Gjeologjisë dhe i Minierave, Universiteti Shtetëror i Tiranës “Enver Hoxha”

ARTKUJ SHKENCORË PËR PROBLEMET E NAFTËS TË BOTUAR NË SHQIPËRI DHE JASHTË SHTETIT

L. Lubonja, A. Frasheri, A. Spiro 1967. "Perdorimi i magnegtometrise dhe gravimetrise per studime regjionale ne vendin tone". Permbledhje Studimesh Nr. 7 (bashkeautor). f. 49-63.

A. Frasheri, R. Lico, H. Haki 1979 "Mundesia e perdorimit te polarizimit spontan si tregues i pranise se shtratimit te naftes e te gazit ne thellesi". Permbledhje Studimesh Nr. 2, (bashkeautor). f. 25-34.

A. Frasheri, L. Jani, K. Ciruna 1979 "Perdorimi i elektrometrise per kerkimin e naftes e te gazit". Bul. Nafta dhe Gazi Nr. 3,4.

A. Frasheri, R. Cani, Y. Luja, F. Malo, V. Leci, B. Canga 1980 "Projektimi dhe ndertimi i stacionit te elektrometrise detare me forcat tona". Bul. Nafta dhe Gazi Nr. 3, (bashkeautor).

A. Frasheri, B. Duka, R. Lico, N. Frasheri 1981 "Model torik i perhapjes se fushes elektrike natyrore mbi shtratimet nafte-gaz mbajtese". Bul. Nafta dhe Gazi Nr. 1, (bashkeautor). f. 97-113.

A. Frasheri, B. Duka, R. Lico 1982 "Studimi i fushes elektrike dhe i fushes magnetike natyrore mbi shtratimet e naftes dhe te gazit per kerkimin e tyre te drejteperdrejte". Bul. Nafta dhe Gazi Nr. 1, (bashkeautor). f. 57-73.

A. Frasheri, L. Jani, K. Ciruna 1982 "Mbi perdorimin e lelktrometrise per kerkimin e naftes dhe te gazit". Bul. Nafta dhe Gazi Nr. 2, (bashkeautor). f. 5-26.

M. Arapi, L. Bandilli, A. Frasheri, P. Sadushi, S. Arapi, F. Strakosha 1984 "rreth efektivitetit te metodave gjeofizike ne studimin e gjeologjise se strukturave te lidhura me masivet e depozitimeve halogjenike". Bul. Nafta dhe Gazi Nr. 2, (bashkeautor).

A. Frasheri 1988 "Rreth disa problemeve te interpretimit te rezultateve te sondimeve elektrike". Bul. Nafta dhe Gazi Nr. 1. f. 21-34.

A. Frasheri, L. Lubonja, P. Nishani, S. Bushati, A. Hyseni, V. Leci 1989 "Marredheniet midis Albanideve te brendeshme, Albanideve te jashtme dhe shelfit detar te Adriatikut, bazuar ne rezultatet e studimeve gjeofizike komplekse. Bul. Nafta dhe Gazi Nr. 2, (bashkeautor). f. 9-28.

A. Frasheri, L. Lubonja, Ll .Langore 1991. "Disa aspekte te mardhenieve te ofioliteve me shkembinjte perreth sipas interpretimeve dhe plotesimeve te te dhenave gjeofizike". Bul. Shkencave Gjeologjike Nr. 1, (bashkeautor). f. 91-98.

Frasheri A. 2002. Petroleum presence in the conditions of the geothermal regime of the Albanides. (In English). Bull. of Geol. Sciences, 2, 2002. Geological Survey of Albania. pp.43-55.

Frasheri A., Bushati S., Bare V. 2003. Geophysical outlook on structure of the Albanides. (In English). Albanian Journal of Natural and Technical Sciences, Akademia e Shkencave e Shqiperise., 2, 2003. pp. 135-158.

Prenjasi E., Frasheri A., Nazaj Sh. 2006. Geological setting and oil-gas prospects of Southwestern Albania. Journal of Natural and Technical Sciences. Academy of Sciences of Albania, No. 19/20,Tirana.

Frasheri A., Nishani P., Bushati S., Hyseni A. 1995. Geophysical study of the Albanides. Bulletino di Geofisica Teorica ed Applicata., Vol. XXXVII, Nr.146, 83-108,Trieste, Italy , (in English)

Frasheri A., 2002. Relations between the hydrocarbon migration chimney and the electric self-potential field. Jour.nal of the Balkan Geophysical Society, Vol. 5, No 2, May 2002, p. 47-56, 11 figs. © 2002 Balkan Geophysical Society, http://www.BalkanGeophySoc.org

Frashëri A. 2005. Geothermal regime and hydrocharbon generation in the Albanides. Petroleum Geoscience, U.K., Vol. 11, 2005, pp 347-352.

STUDIME PËR PROBLEMET E NAFTËS

a. TE EMERTESES SE KESHILLIT TE MINISTRAVE

DHE TE PROGRAMIT KOMBETAR PER KERKIM DHE ZHVILLIM: GJEOLOGJIA

1978 "Studim mbi rezultatet e vrojtimeve eksperimentale te fushes elektrometrike ne V.B. e naftes Ballsh". Fondi i Institutit Gjeologjik Fier, (bashkeautor drejtues studimi).

1979 "Pergjithesimi i te dhenave te vrojtimeve eksperimentale gjeokimike e gjeofizike ne V.B. e Ballshit, per kerkimin e drejteperdrejte te shtratimeve te naftes e te gazit". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier. (bashkeautor - drejtues studimeve gjeoelektrike).

1981 "Ndertimi gjeologo-gjeofizik i rajonit te Dumrese e perreth dhe projektimi i punimeve te kerkimit". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor - drejtues studimeve gjeoelektrike)

1982 "Rilevemi kompleks gjeokimik (gazor, luminishento-bituminologjike, radiogjeokimik), elektrokimik, magnetometrik, me mbulim sheshor shkalla 1:25000, rajoni Ballsh Hekal". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor - drejtues i punimeve gjeoelektrike).

1982 "Studim eksperimental i fushes magnetike te Tokes ne rajonin e Ballshit per kerkimin e drejteperdrejte te shtratimeve te naftes dhe gazit". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor - drejtues i punimeve gjeoelektrike).

1983. "Studim per nivelin shkencor te metodave gjeofizike ne kerkimin e naftes dhe te gazit. Rruget dhe masat qe duhen marre per rritjen e tyre ne te ardhmen". Komiteti i Shkencave prane Keshillit te Ministrave te RSH, (bashkeautor).

1984 "Ndertimi gjeokimik dhe nafte-gaz mbajtja e Adriatikut". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor).

1985 "Relacion argumentues per shpimin e puseve Dr-19 ne vazhdim te detyres Dr-8 (b,c)". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor).

1986 "Ndertimi gjeolog-strukturor i zones se shelfit ne detin Adriatik deri ne gjirin e Bunes (perfshi dhe ishullin e Sazanit), mbeshtetur ne punimet gjeologo-gjeofizike komplekse. Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor).

1988 "Relacion i punimeve elektrometrike me metoden e sondimeve elektrike per rajonin Kepi i Palles". Durres. Fondi i NKGJGN Fier, (bashkeautor - drejtues studimi).

1988 "Relacion mbi rezultatin e punimeve gjeofizike te kryera ne rajonin Kostenje-Okshtun-Shpuze. Tirane, Fondi i NKGJGN Fier, (bashkeautor).

1993. Atlasi Gjeotermal i zones strukturalo-faciale Jonike dhe i Ultesires Pranadriatike, ku ndodhen vendburimet e naftes dhe te gazit ne Shqiperi. Tirane, dhjetor 1999, (Drejtues Projekti).

1995 . Atlasi Gjeotermik i Albanideve, Tirane nentor 1995, (Drejtues Poejekti).

b. TE EMERTESES SE DIKASTERIT DHE TE SHKOLLES SE LARTE *(DREJTUES STUDIMI)*

1976 "Relacion mbi rezultatet e punimeve eksperimentale elektrometrike ne cektinen e Bishtit te Palles". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor).

1982 "Pergjithesimi gjeologo-gjeofizik dhe nafte-gaz mbajtja e rajonit te Amonice-Plloce-Haderaj". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor).

1982 "Pergjithesimi gjeologo-gjeofizik i veriut te Amonices". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor).

1989 "Pergjithesimi gjeoelektrik i rezultateve te punimeve elektrometrike detare ne rajonin Kryevidh-Durres-Kepi i Palles, lidhur me ecurime e kerkimit te gazit pas shpimit te pusit Dr-15". Fondi i NKGJGN Fier, (bashkeautor - drejtues i studimeve gjeoelektrike).

1989 "Pergjithesimi gjeologo-gjeofizik-gjeokimik te rajonit te Okshtunit dhe perspektiva nafte-gaz mbajtese dhe e mineraleve te tjera te debishem". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor - drejtues i studimeve gjeoelektrike).

c. MBI ZHVILLIMIN E GJEOFIZIKES NE REPUBLIKEN E SHQIPERISE

1983 "Kerkimi i derjteperdrejte i V.B. te naftes dhe gazit me metoda gjeofizike". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor).

1977 "Mbi studimin e shelfit detar te Adriatikut". Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor).

1981 "Studim mbi gjendjen e elektrometrise dhe zhvillimin e saj ne te ardhmen per kerkimin e naftes dhe te gazit". Fondi i NKGJGN Fier.

1983 "Studim per nivelin shkencor te metodave gjeofizike ne kerkimin e naftes dhe te gazit. Rruget dhe masat qe duhen marre per rritjen e tyre ne te ardhmen". Komiteti i Shkencave prane Keshillit te Ministrave te RSH, (bashkeautor).

1984 "Studim mbi zgjerimin e kompleksit gjeologo-gjeofizik me metodat per kerkimin e drejteperdrejte te V.B. te naftes e gazit ne pjesen qendrore te zones tektonike Kruja". Fondi i fakultetit Gjeologji dhe Miniera, (bashkeautor).

1984. Mbi zgjerimin e komplesit gjeologo-gjeofizik me metodat perkerkimin e drejtperdrejte te naftes dhe gazit ne pjesen qendrore te zones tektonike Kruja. Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes dhe Gazit, Fier, (Bashkautor).

d. MBI PERSPEKTIVEN E KERKIMIT TE VENDBURIMEVE TE MINERALEVE TE DOBISHME

F. Diamanti, A. Frasheri, S. Osmani Korrik 1993 "Burimet hidrokarbure te Shqiperise. Gjendja e Kerkimit dhe e nxjerrjes se tyre. Rekomandime per te ardhmen". Studim sipas kerkeses se Presidences se Republikes se Shqiperise.

RAPORTE MBI REZULTATET E PUNIMEVE GJEOFIZIKE TE PRODHIMIT PËR PROBLEMET E NAFTËS (DREJTUES PUNIMESH)

1982 "Relacion mbi rezultatin e sondimeve elektrike ne rajonin e Dumrese". Fondi i NKGJGN Fier, (bashkeautor).

PROJEKTE PËR PROBLEMET E NAFTËS

1973 "Program per kryerjen e ciklit eksperimental te punimeve elektrometrike detare ne cektinen e Bishtit te Pall-es". Fondi i Ndermarjes Gjeologjike Tirane, (bashkeautor - drejtues projekti).

1976 "Projekt per zhvillimin e punimeve eksperimentale prodhimtare te cektines detare te rajonit Durres-Bisht i Palles 1976-77". Fondi i NKGJGN Fier, drejtues projekti.

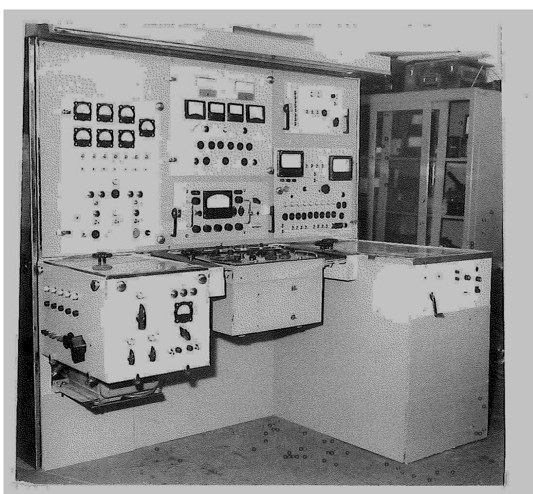
1977 "Projekt per ndertimin e stacionit te sondimeve elektrike vertikave detare". Fondi i Ndermarjes Gjeologjike Tirane, (bashkeautor - drejtues projekti). Fondi i NKGJGN Fier,

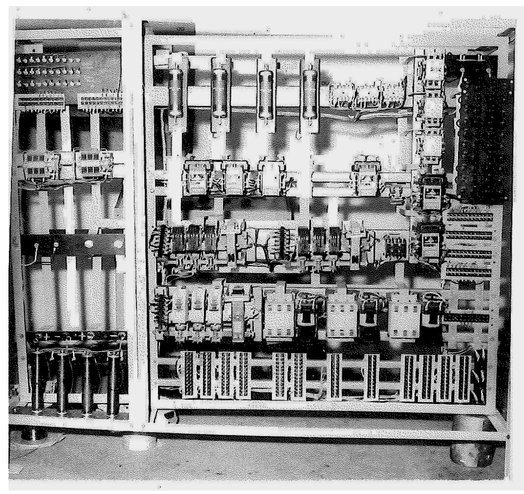
1978 "Projekt per vrojtimet eksperimentale elektrometrike dhe magnetometrike ne V.B. e Ballshit, ne vitin 1978". Fondi i Ndermarjes Gjeologjike Tirane, (bashkeautor - drejtues projekti).

1979. Frashëri A., Çani R., Bonati E., Malo F., Leci V., Luga Y., Çanga B.. Stacioni i elektrometrisë detare. Tiranë, 1979. Fondi i NKGJGN Fier.

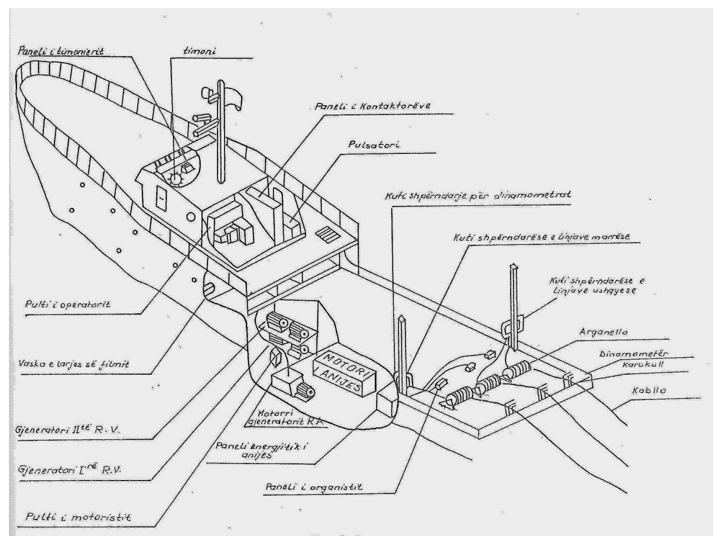
1979 "Projekt i punimeve eksperimentale metodike sheshore per kerkimin e drejteperdrejte te shtratimeve te naftes e te gazit (rilevimi gazor, luminishento-bituminologjik, radioaktivo-gjeokimik, magnetometrik, elektrometrik) ne V.B. e Ballshit". Fier. Fondi i Institutit Gjeologjik te Naftes Fier, (bashkeautor - drejtues i pjeses gjeofizike).

1987 "Projekt per studimin gjeologo-gjeofizik te shelfit detar te Adriatikut per sqarimin e ndertimit gjeologo-gjeofizik dhe te nafte-gaz mbajtjes se trukturave me zhvillim ne toke e vazhdim ne det deri 5 km larg bregut". Fondi i NKGJGN Fier, (bashkeautor).

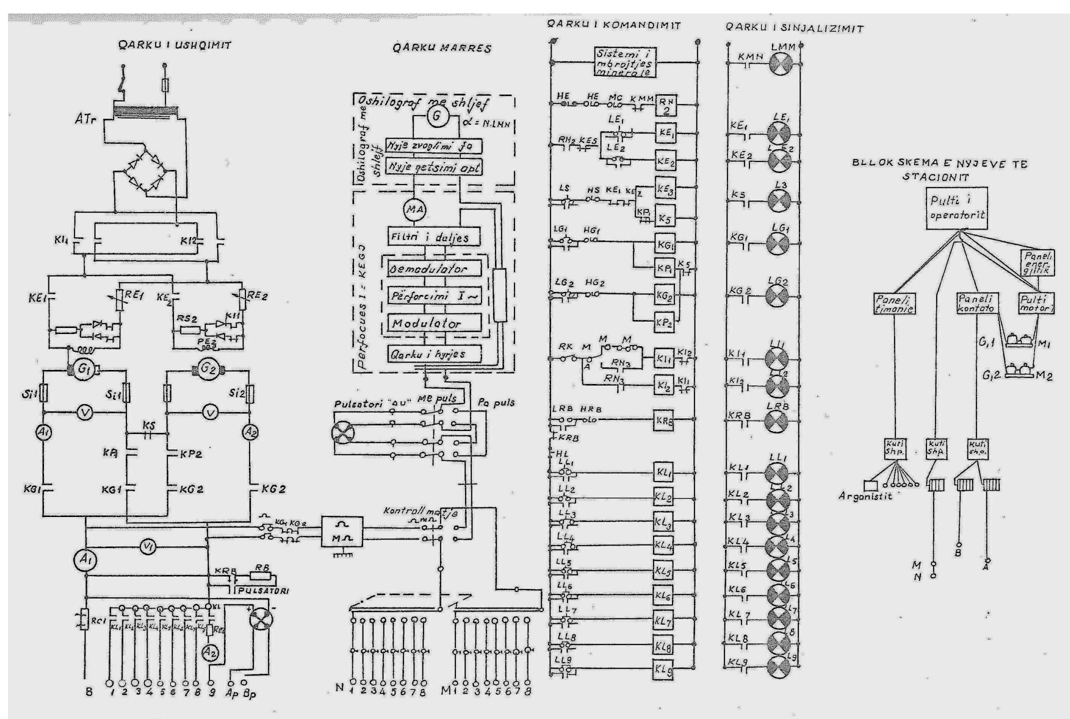

Pulti i drejtimit dhe paneli i kontaktorëve i stacionit të elektrometrisë detare SED-1. Projektuar nga Alfred Frashëri (Drejtues Projekti), Reis Çani dhe Ymer Luga, Universiteti i Shtetëror i Tiranës, ndërtuar në Uzinën Elektromjekësore, Tiranë, nën drejtimin e Inxh. Franci Malo.

Skema e vendosjes së nyjeve të Stacionit të Elektrometrisë Detare SED-1 në anijen e projektuar dhe e ndërtuar posaçërisht në Kantierin Detar Durrës.[Fotot A. Frashëri].

Skema elektrike e Stacionit të Elektrometrisë detare SED-1. {Foto A. Frashëri].

<u>REFERATE DHE KUMTESA PËR PROBLEMET E NAFTËS NE SESIONE SHKENCORE NE SHQIPERI</u>

Frasheri A. , Cani R., Leci V., Luga Y., Canga B. 1979 "Projektimi dhe ndertimi i stacionit te elektrometrise detare me forcat tona". Sesion shkencor i Fakultetit te Gjeologjise dhe Minierave, me rastin e 35 vjetorit te clirimit te Atdheut, (bashkeautor).

Frasheri A. 1981 "Studimi i fushes elektrike natyrore per kerkimin e drejteperdrejte te shtratimeve te naftes e te gazit". Sesion shkencor i Fakultetit te Gjeologjise dhe Minierave. Fondi i fakultetit Gjeologji dhe Miniera

Frasheri A. , Jani L., Ciruina K. 1982 "Mbi efektivitetin e metodave gjeofizike per sqarimin e ndertimit gjeologjik te strukturave qe lidhen me depozitimet halogjene". Sesion shkencor ne Patos, (bashkeautor).

Frasheri A. Jani L. Ciruna K. 1985 "Perdorimi i elektrometrise ne kerkimin e strukturave per perspektiven nafte-gaz mbajtese, problemet qe dalin dhe rruget per zhvillimin e saj ne te ardhmen". Kumtese ne Konferencen e 6-te Kombetare te Gjeologjise, (bashkeautor).

Frasheri A. Lico R. 1985. "Ndihmesa e elektrometrise ne kerkimin e drejteperdrejte te shtratimeve te naftes e te gazit". Kumtese ne Konferencen e 6-te Kombetare te Gjeologjise, (bashkeautor).

Frasheri A., Papa A. 1991 "Gjeologjia e shelfit detar te Adriatikut". Simpoziumi Kombetar "Hapesira bregdetare e S.hqiperise", Akademia e Shkencave e Republikes se Shqiperise, Korrik 1991.

Diamanti F., Frasheri A. 1993 "Mjedisi dhe mbrojtja e tij, imperativ dite ne kuader te nje lende ne pergatitjen gjeologo-minerare". Seminari i I-re "Kontributi i Shkencave Gjeologo-Minerare per mjedisin dhe mbrojtjen e tij". Fakulteti i Gjeologjise dhe i Minierave.

Frasheri A., Bare V., Baltadori S.,Veizaj V.,1995. Kontributi i studimeve gjeofizike per kerkimin e naftes dhe te gazit,intensifikimi i tyre per te ardhmen. Konferenca "Current and Future Problems of Oil Industry in Albania", Universioteti Politeknik i Tiranes, Mars 1995.

V. Veizaj, A. Frasheri. 1995. Relacionet midis orogjenid Albanid dhe Platformes Apuliane sipas te dhenave gravimetrike. Simpoziumi ALBPETROL 1995, Fier 23-26 Nentor 1995.

REFERATE PËR PROBLEMET E NAFTËS TE PARAQITURA NE KONGRESE DHE SIMPOZIUME SHKENCORE NDËRKOMBËTARE

Frashēri A. 1991. Geothermal Atlas of Europe, to be published prior to the IUGG General Assembly in Vienna, August 1991.

Frashēri A., Lubonja L., Nishani P., Bushati S., Hyseni A. et Leci V. 1991. Les données géophysique sur les relations entre les zones tectoniques des Albanides à terre et sur le plateau continental de la Mer Adriatique. Colloque sur la Géologie de l'Albanie. Séance spécialisée de la Société Géologique de France, Paris 12 - 13 Avril 1991.

Frashēri A. 1992. A geological contribute on oil and gas research in Albania. The 9-th Petroleum Congress and Exhibition of Turkey, February 1992 Ankara, Turkey.

Frashēri A., Nishani P., Hyseni A., Bushati S. 1993 "The relation betëeen tectonic zones of Albanides on the basis of the results of geophysical studies". Workshop Albania - Italia; Transetto crostale dalla Piataforma Apulia alle Albanidi. Universita di Bari, 18-19 Maggio 1993.

Frashēri A. 1993. "Outlook on Geothermal characteristics of the Albanian Sedimentary Basins". The 55th Conference and Technical Exhibition of European Association of Geoscientists.and Engineers Stavanger, Norëay, 7-11 June 1993.

Frashēri A. 1994. Pecularities of the Marine Electrical Surveys in the Study of Albanian Adriatic Shelf. The 56th Conference and Technical Exhibition of European Association of Geoscientists.and Engineers Wienna, Austria, 6-10 June 1994.

Frashēri A. 1995, Self Potential anomalies as possible indicators in search for oil and gas reservoirs. 57th Meeting of European Association of Geoscientists and Engineers, Glasgow, June 1995.

Veizi V., Frashēri A. 1996. Crustal model of Albanides through gravity data. First Congress of the Balkan Geophysical Society, 23-27 September 1996, Athens, Greece

Frashēri A.,1997. Relationship between tectonic zones of the Albanides, based on results of Geophysical Studies. The 29th General Assembly of the IASPEI, August 18-28, 1997, Thessaloniki, Greece.

Frashēri A., Bushati S., Bare V. 2002. Geophysical outlook on structure of the Albanides. 2002 Geological Society of America, 37th Annual Meeting of Northeastern Section, Springfield, Massachusetts. March 25 – 27, 2002, Tectonostratigraphy of Ophiolites Symposium;

FRASHËRI A., BUSHATI S., BARE V., 2010. GEOPHYSICAL OUTLOOK ON STRUCTURE OF THE ALBANIDES. 6TH WORKSHOP OF THE ILP TASK FORCE ON SEDIMENTARY BASINS: DYNAMICS AND ACTIVE PROCESSES: THE ALBANIAN NATURAL LABORATORY AND ANALOGUES, NOVEMBER 8- 10, 2010, TIRANA, ALBANIA.

ARTIKUJ NË SHTYPIN E DITËS

Frashëri A., Çollaku A., 2017. 100 vjet nga zbulimi naftës në vend, të mos heshtim më për gjakun e ekonomisë", Gazta Albanian Free Press, 5 prill, 2013.

Frashëri A., 2913 Ç'duhet dhe si duhet bërë që nafta shqipëtare të rilindë. Gazeta TEMA, 1 gusht 2013.

Frashëri A., 2013. Nafta dhe mineraket e ngurta nën dritën e rilindasve. Gazetaa TELEGRAF 7 tetor 2013.

Frashëri A., 2013. Që Shqipëria të përparojë duhet të vërë në jëtë mësimet e Rilindasve të mëdhenj që na i dhanë 135 vjet më parë. Gazeta DITA 19 qershor 2013, gazeta TELEGRAF, 22 tetor 2013.

Aneksi 3

Albanian Free Press

KREU OPINION NGJARJE DITE SHOQËRI EKONOMI SPORT DOSSIER LIFE STYLE KULTURE VIDEO ENGLISH

100 vjet nga zbulimi i naftës në vend, të mos heshtim më për "gjakun e ekonomisë"

Publikuar më: 05-04-2017, 19:09

TË FUNDIT

Shpërthim mbi autokolonën e civilëve, 39 të vrarë në Siri

100-vjetori i zbulimit të parë të naftës në Shqipëri, i gjakut të ekonomisë së vendit, i lëndës jetësore për zhvillimin dhe mbrojtjen e tij, po troket tek pragu. Por a do të përkujtohet ky 100-vjetor? A mund të heshtim më për naftën, siç kemi bërë këta 25 vjet? Të mos harrojmë se nëse gjatë një çerek shekulli naftëtarët shqiptarë zbuluan 15 vendburime të rinj nafte dhe gazi, në 25 vite të tranzicionit, kompanitë koncesionare nuk kanë zbuluar asnjë. Prandaj, ky jubile duhet përkujtuar sa më mirë që t'i bëjmë të ditur gjithë botës se Shqipëria është një vend naftë-mbajtës dhe se nafta ka qenë vaji i kuzhinës tonë ekonomike ...

Nga Alfred Frashëri

dhe Ahmet Çollaku*

Pusi i parë

Pusi i parë për kërkimin e naftës në Shqipëri u shpua në Drashovicë të Vlorës në vitin 1918, i projektuar nga gjeologu italian, profesori Leo Madalena dhe inxhinieri i naftës, Moreti, mbi bazën e studimeve gjeologjike që kryen në vitin 1917 në zonën midis lumit Vjosa dhe Gjiri të Vlorës.Pusi kishte thellësi afro 200 metra dhe me shpimin e tij, në thellësitë 71.6 metra, 84.6 metra, 101.6 m metra, 119-121 metra, 168 metra dhe 179 metra u konstatua prania e shfaqjes së naftës. Nga thellësia 101.6 metra u nxorën 3.500 litra naftë në ditë, sipas "Historiku i vajgurit në Shqipëri", shkruar nga Z.Hamiti, në vitin 1966. Kurse në Drashovicë u ngrit dhe

kantieri i parë i naftës në Shqipëri. Këto litra naftë, si dallëndyshja e parë, njoftuan për pasurinë e madhe që natyra i ka falur tokës shqiptare. Ndërkaq, në vitin 1928 u shpua pusi i parë në Kuçovë, i cili dha 750 ton naftë e më pas, u zbulua edhe vendburimi i Patosit.

Pas çlirimit të vendit

Duke e vlerësuar rëndësinë e naftës dhe gazit si për bukën, shteti shqiptar pas çlirimit të vendit e ngriti dhe e zhvilloi industrinë e naftës në nivelet e kohës, në të cilën punonin 25 mijë punonjës, midis tyre 2.800inxhinierë dhe teknikë. Ndërsa dy institute shkencore dhe dy ndërmarrje gjeofizike, realizuan projektet për kërkimin e naftës dhe të gazit në nivel shkencor e teknik bashkëkohor, duke projektuar mbi 80.000 metra linear/vit shpime të thella kërkimi, etj. Sakaq, u ngritën Ndërmarrja e Shpimit dhe ajo e Nxjerrjes në Patos, ofiçinat mekanike, si edhe u ndërtuan rafineritë. U krijua Teknikumi i Naftës në Kuçovë dhe u hap dega e inxhinierëve të naftës pranë Fakultetit të Gjeologjisë e Minierave në Universitetin e Tiranës. Ndërkaq, pasi u vunë në punë dhe u zgjeruan vendburimet e Kuçovës dhe të Patosit, filloi një punë kërkimore intensive. Nga vitet '50 deri në vitet '80 u zbuluan 10 vendburime të rinj nafte në ranorë dhe gëlqerorë: Marinza, Visoka, Ballshi, Gorisht-Koculi, Cakrani, Kolonjë-Bubullimë, Finiq-Krane, Amonicë, Hekal, Delvinë, si edhe vendburime gazi, Divkaja, Kryevidhi, Ballaj, Povelça, Currilat në detin Adriatik, etj. Ky zhvillim dhe puna me dinjitet, përkushtim dhe sakrifica e armatës së naftëtarëve solli që të shpoheshin qindra puse të thella, duke arritur edhe në thellësi deri 6700 metra, si edhe të nxirreshin nga nëntoka dhe të përpunoheshin 2.250.000 ton nafte në vitin 1974, si edhe 940 milionë m3 gaz në vitin 1982.

Në vitet e tranzicionit

Fatkeqësisht, ashtu si edhe e gjithë industria shqiptare, në vitet e tranzicionit u rrënua edhe industria e naftës dhe e gazit. Nuk ka më institucione shkencore shqiptare të kërkimit të naftës dhe gazit, nuk ka më ndërmarrje të shpim-kërkimit, të gjeofizikës etj. Kompania shtetërore "Albpetrol" në vitin 2914 nxori vetëm 45. 384 ton nafte, kurse kompanitë e huaja 1.322.000 ton nga vendburimet ekzistuese. Nëse gjatë një çerek shekulli naftëtarët shqiptarë zbuluan 15 vendburime të rinj nafte dhe gazi, në 25 vite të tranzicionit, kompanitë koncesionare nuk kanë zbuluar asnjë. Nuk kanë konkretizuar as edhe zbulimin e disa viteve më parë të një vendburimi në zonën e Shpiragut, paçka se edhe këtë zonë e kishin vlerësuar gjeologët shqiptarë që në vitet '80. Por ajo çka është më e dëmshme është flakja e specialistëve të naftës, nga punëtorët e pontit të manovrës në puse, deri tek teknikët, inxhinierët e shkencëtarët. Më të fortët, më të diturit, më të përgatiturit u detyruan të braktisin vendin dhe sot punojnë në profesionet e tyre në vende të ndryshme të botës. Ata u përgatitën gjatë dhjetëra viteve, shteti shqiptar investoi shumë për formimin e tyre profesional. Ata ishin vlera të çmuara të ekonomisë dhe kulturës së atdheut, që u detyruan të emigrojnë dhe nuk i kemi sot më. As kjo armatë e madhe naftëtarësh, as edhe institucionet shkencore, që u ngritën gjatë

dhjetëvjeçarëve, me mund dhe shpenzime të mëdha, nuk ngrihen në një ditë dhe me një urdhër a vendim.

Rënia e prodhimit të naftës

Kjo gjendje solli rënien e prodhimit të naftës, aq sa në vitin 2005 u nxorën vetëm 448.000 tonë naftë. Pas këtij viti, në kuadrin e veprimtarive të kompanive të huaja koncesionare filloi një rritje graduale e nxjerrjes së naftës, duke arritur në 1.368.000 tonë në vitin 2014. Por, fatkeqësisht, nuk ka asnjë të dhënë se sa ka përfituar shteti shqiptar nga kjo rritje, ku vajti gjaku i ekonomisë shqiptare. Kjo gjendje aktuale e industrisë së naftës i shqetëson dhe i bën të vuajnë shpirtërisht naftëtarët, që ende janë këtu në moshën e tretë, se për brez pasardhës të ri nuk bëhet fjalë. Prandaj e gjejmë të udhës t'u drejtohemi institucioneve shtetërore shqiptare dhe naftëtarëve: Le të kujtojmë 100-vjetorin e zbulimit të naftës në atdheun tonë, le të nderojmë punën vetëmohuese, me sakrifica të mëdha të naftëtarëve, ditën dhe natën, në zhegun e korrikut dhe në acarin e dimrit. Por ky kremtim nuk ka vetëm rëndësinë e nderimit. Ai ka një vlerë jashtëzakonisht të madhe për të ndërgjegjësuar dhe programuar ç'duhet bërë në të ardhmen, që pasurinë e paçmuar që na ka falur natyra ta kërkojmë, ta nxjerrim dhe ta vëmë në dobi të ekonomisë së vendit, siç duhet, në nivele teknike dhe sociale të ditëve tona. Kjo veprimtari do të jetë një premtim frymëzues dhe mobilizues për institucionet shtetërore dhe për brezin e ri. Për këtë veprimtari kombëtare, një projekt program po u paraqitet institucioneve qendrore dhe lokale shtetërore të Shqipërisë, komunitetit akademik dhe gjithë naftëtarëve kudo që janë për diskutim dhe miratim. Është herët, mund të thotë ndonjë. Jo nuk është herët. Një veprimtari madhore do shumë kohë dhe mund që të përgatitet si duhet.

A mund të heshtim për naftën, për arin e zi?

Është në moralin e popullit tonë dhe te armatës së naftëtarëve shqiptarë, sidomos të elitës së saj të moshuar dhe të re, që këtë jubile ta organizojë dhe ta festojë sa më mirë, që t'i bëjmë të ditur gjithë botës se Shqipëria është një vend naftë-mbajtës, se nafta ka qenë vaji i kuzhinës tonë ekonomike, se nafta shqiptare është zbuluar kryesisht nga specialistët dhe shkencëtarët shqiptarë.

Ky program-thirrje i drejtohet Këshillit të Ministrave, Ministrisë së Energjisë dhe Industrisë, Agjencisë Kombëtare të Burimeve Natyrore, Albpetrol-it, Akademisë së Shkencave, Fakultetit të Gjeologjisë dhe të Minierave të Universitetit Politeknik të Tiranës, Kompanive të Naftës dhe Gazit që veprojnë në Shqipëri, Shoqatës së Inxhinierëve të Naftës dhe Gazit të Shqipërisë, Shoqatës së Gjeologëve të Shqipërisë, Shoqatës së Gjeofizikëve të Shqipërisë:

A mund të heshtim më për naftën, gjakun e ekonomisë, siç kemi bërë këta 25 vjet?

PIKAT

Projekt-program për kremtimin e 100-vjetorit të zbulimit të naftës në Shqipëri

Viti 2018 të shpallet zyrtarisht si 100-vjetori i zbulimit të naftës shqiptare, një jubile jo më pak i rëndësishëm se ato të ditëve historike kombëtare. Për festimin e këtij jubileu të shenjtë, të sensibilizohen në maksimum institucionet shtetërore qendrore e lokale, armata e naftëtarëve, që kjo festë të bëhet madhështore. Për këtë:

1. Të krijohet një komision drejtues dhe një komision organizues brenda gjashtëmujorit të parë të vitit 2017. Komisionet të drejtohen nga Ministria e Energjisë dhe Industrisë. Në komision të përfaqësohen të gjitha institucionet e sipërtreguara.

2. Të planifikohet organizimi i një simpoziumi historik dhe shkencor, ku të ftohen të marrin pjesë specialistët shqiptarë, edhe ata që ndodhen jashtë vendit, si dhe personalitete të huaja.

3. Të nisë botimi sa më parë i një reviste, apo gazete me stemën "100-vjetori naftës shqiptare" dhe t'u bëhet thirrje të gjithë specialistëve të naftës që të kontribuojnë me shkrime.

4. Të shtohet fondi i literaturës së naftës shqiptare me punimet dhe studimet e specialistëve të huaj, që ndodhen nëpër institucionet, fondet apo bibliotekat e shteteve të huaja.

5. Të shpallet një konkurs kombëtar për zbulimin e naftës shqiptare nga vetë specialistët shqiptarë, me stemën "Ofertë për zbulimin e naftës".

6. T'u ndahen çmime dhe dekorata veteranëve të armatës së naftës shqiptare dhe një memorial.

7. Të rishikohet dhe rivlerësohet veprimtaria dhe kontributi i gjithë specialistëve dhe personaliteteve të huaj që kanë rilevuar dhe vlerësuar të ardhmen e naftës shqiptare.

8. Të ngrihet një përmendore madhështore në Drashovicë të Vlorës për shenjtërimin e kësaj ngjarje simbolike.

9. Të stimulohen botimet për naftën shqiptare.

10. Të shpallet një konkurs kombëtar me krijimet më të mira me subjekt naftën dhe naftëtarët shqiptare.

Tiranē, mē 17 prill, 2017 Prof. Dr. Alfred FRASHËRI

Aneksi 4

“PATOS, VITET PESËDHJETË”, Kujtime

Postim ne facebook:

Alfred Frasheri shared a link.
May 10 at 1:15pm

PATOS, VITET PESËDHJETË Kujtime
Pa bukë dhe pa naftë nuk ka pavarësi dhe përparim të Atdheut!
Jeta, veprimtaria dhe ngjarjet gjatë saj ruhen në kujtesën tonë dhe rizgjohen ndër vite për të na kujtuar se si këmi jetuar e punuar, si jemi sjellë në shoqëri e familje, arritjet, gabimet, por mbi të gjitha për njerëzit, shokët e miqtë me të cilët kemi ndarë gëzimet dhe hidhërimet në rrugëtimin tonë të jetës.
Në jetën time, puna në kantieret e naftës zë fill në shtatorin e vitit 195...
Continue Reading

www.abcnwws.al
ABCNWWS.AL

Like Comment Share

Timo Koci, Flamur Hoxha and 25 others

View 8 more comments

Antonis Mellios te kujtoj me dashuri ,andon melo
Like · Reply · 1 · May 11 at 9:09am

Enver Manaj Faleminderit Profesor Alfredi!Ju keni qene dhe jeni nje nga njerzit me te shquar te gjeofizikes,keni punuar ne prodhim dhe keni mesuar nje dekade te madhe inxhinjerash gjeofizike ne sistemin e naftes .Ju keni respektin e padiskutueshem per gjithcka keni bere .Respekte te vecanta profesor !!!
Like · Reply · May 11 at 9:26am

Write a comment...

KOMENTE NË FACEBOOK PËR SHKRIMIN "PATOS, VITET PESËDHJETË", Kujtime

Alfred Frasheri shared a link.
1 hr

PATOS, VITET PESËDHJETË Kujtime
Pa bukë dhe pa naftë nuk ka pavarësi dhe përparim të Atdheut!
Jeta, veprimtaria dhe ngjarjet gjatë saj ruhen në kujtesën tonë dhe rizgjohen ndër vite për të na kujtuar se si këmi jetuar e punuar, si jemi sjellë në shoqëri e familje, arritjet, gabimet, por mbi të gjitha për njerëzit, shokët e miqtë me të cilët kemi ndarë gëzimet dhe hidhërimet në rrugëtimin tonë të jetës.
Në jetën time, puna në kantieret e naftës zë fill në shtatorin e vitit 195...
Continue Reading

www.abcnwws.al
ABCNWWS.AL

Like Comment Share

Gjergji Foto, Genc Melonashi and 7 others

Genc Melonashi Nje kontribut me vlera per historikun e naftes...Faleminderit profesorit tim te pare te gjeofizikes kantierale dhe udheheqsit te diplomes time Alfred Frasheri...
Like · Reply · 1 hr · Edited

Tajar Hysi Ju faleminderit profesor ! Kontributi juaj eshte ngulitur ne memorjen e cdo specjlisti ne nafte ,sjellja dhe fisnikeria juaj reflektonte tek cdo njeri dhe ja kontributi juaj mer vlera ne historikun e naftez .
Like · Reply · 1 · 1 hr

www.abcnwws.al
ABCNWWS.AL

Like Comment Share

Flamur Hoxha, Hasan Bakia and 17 others

View 3 more comments

Behar Lalo Faleminderit dhe vetem faleminderit !
Like · Reply · 9 hrs

Ilirjan Mitro Faleminderit prof. Alfred Frasheri !
Like · Reply · 6 hrs

Hetem Seiti Jam shume i impresionuar nga kjo permbledhje historike qe ne keto rreshta konçze eshte dhene e "gjalle" dhe kete mund ta bente vetem Prof. Alfred Frasheri, Shkencetare me njohuri te gjera ne fushen e gjeologjise e gjeofizikes, njeri me zemer te madhe. Une personalishte si student i tij dhe bashkepuntor ne kerikmet e naftes ruaj kujtime te pa shlyeshme per Profesorin. Nga larg Atdheut i uroj shnedt dhe jete te gjate.
Like · Reply · 6 hrs

Alfred Frasheri Pershendetje miku i im dhe faleminderit per vleresimin!
⚠ Unable to post comment. Try Again

Alfred Frasheri Pershendetje miku i im dhe faleminderit per vleresimin!
Like · Reply · Just now

Write a comment...

Alfred Frasheri shared a link.
18 hrs

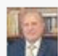
PATOS, VITET PESËDHJETË Kujtime
Pa bukë dhe pa naftë nuk ka pavarësi dhe përparim të Atdheut!
Jeta, veprimtaria dhe ngjarjet gjatë saj ruhen në kujtesën tonë dhe rizgjohen ndër vite për të na kujtuar se si këmi jetuar e punuar, si jemi sjellë në shoqëri e familje, arritjet, gabimet, por mbi të gjitha për njerëzit, shokët e miqtë me të cilët kemi ndarë gëzimet dhe hidhërimet në rrugëtimin tonë të jetës.
Në jetën time, puna në kantieret e naftës zë fill në shtatorin e vitit 195...
Continue Reading

www.abcnwws.al
ABCNWWS.AL

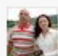
  Comment Share

 Flamur Hoxha, Hasan Bakia and 21 others

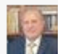
View 6 more comments

Alfred Frasheri Pershendetje miku i im dhe faleminderit per vleresimin!
Like · Reply · 1 · 6 hrs

Luan Lamaj bravo....
Like · Reply · 1 hr

Write a comment...

Alfred Frasheri shared a link.
May 10 at 1:15pm

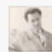
PATOS, VITET PESËDHJETË Kujtime
Pa bukë dhe pa naftë nuk ka pavarësi dhe përparim të Atdheut!
Jeta, veprimtaria dhe ngjarjet gjatë saj ruhen në kujtesën tonë dhe rizgjohen ndër vite për të na kujtuar se si këmi jetuar e punuar, si jemi sjellë në shoqëri e familje, arritjet, gabimet, por mbi të gjitha për njerëzit, shokët e miqtë me të cilët kemi ndarë gëzimet dhe hidhërimet në rrugëtimin tonë të jetës.
Në jetën time, puna në kantieret e naftës zë fill në shtatorin e vitit 195...
Continue Reading

www.abcnwws.al
ABCNWWS.AL

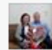
  Comment Share

 Timo Koci, Flamur Hoxha and 23 others

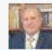
View 8 more comments

Antonis Mellios te kujtoj me dashuri ,andon melo
Like · Reply · 1 · Yesterday at 9:09am

Enver Manaj Faleminderit Profesor Alfredi!Ju keni qene dhe jeni nje nga njerzit me te shquar te gjeofizikes,keni punuar ne prodhim dhe keni mesuar nje dekade te madhe inxhinjerash gjeofizike ne sistemin e naftes .Ju keni respektin e padiskutueshem per gjithcka keni bere .Respekte te vecanta profesor !!!
Like · Reply · Yesterday at 9:26am

Write a comment...

Teksti i plotë:

Disa saktësime për "VTET PESËDHJETË" kujtime të A.Frashërit

Zoti Alfred Frashëri të cilin nuk e njohë ka shkruajtur kujtime të perjetuara, dokumetare dhe të dëgjuara gjatë viteve pesëdhjetë dhe jo vetëm. Unë do të bëj disa saktësime që këto të mbeten të unifikuara (jo për ato që i keni parë por për ato që janë të thëna apo ndonjë pasaktësi e të shkruarave). Mendoj se atje ku unë kamë pasaktësi, të tjerët të korigjojnë.

– Thuhet T.Bicoku 1953, Z.Meko 1953, S.Pasho 1956. Këta dhe disa të tjerë gjeolog e gjeofizik kanë ardhur pasi përfunduan studimet në dhjetor 1952: Ziver Meko, Teki Biçoku, Fetah Prenjësi, Xh. Lezha, E.Pumo, L. Peza, S. Pasho, Sh.Pinari. Ndersa Zihni Sinoimeri erdhi ne vitin 1951. Me këta specialistë gjeologjia në vendin tonë filloi të flasi shqip. Servet Pasho në vitin 1953 u emërua k/gjeolog i Kombinatit të Naftës në Kuçovë, Ziveri K/gjeolog në shfrytëzimin e naftës në Patos, Luani dhe Fetahu në Selenicë, Eshrefi dhe Zihniu në ministri, Shabani Pedagog i Paleontologjisë. Ju në atë përmëndje i referoheni studimeve të tyre por nuk del e qartë. Por S.Pasho ka dhe një studim të vitit 1953 për projektimin e shpim konturimeve në Patos e Kuçovë. – Pusi nuk është

shpuar në Drashovicë por në Penkovë ose Peshkëpi. Drashovica është më në jugë. –Dega e gjeologjisë u hap më 1 nëntor 1952 e jo më 1951. Përgjegjësi i degës gjeologjike në Institutin Politeknik u emërua E.Pumo.Ka dhënë mësim që në fillim edhe specialisti sovjetik A.B. Skropishev. Unë e kam nga të shkruarat, megjithatë duhet parë. -Thuhet se në vitin 1962 u hap dega e inxhinerëve të naftës për shpimin e puseve dhe nxjerrjen e naftës. Kjo degë është hapur në vitin 1958, një vit pas krijimit të Universitetit. Unë isha në vitin e dytë dhe kemi pritur teknikët e shpimit e të nxjerrjes Robert Kokonozi, Llambi Simaku, Haxhi Qalliu, Kristaq Fani etj; dhe përfunduan një vit më përpara nga ne. Kur u larguan teknikët e shpimit nga ndërmarrjet Pandi Qyrana tha se çfarë do mësojnë ata në Tiranë, pse paska më shkollë për shpimin, për shpimin mjafton shkolla e mesme teknike. – Po, gjelog të naftës pas vitit 1962 pasi deri atëher dilnin të përgjithshthëm si për naftë e mineralet e ngurta. – Hapja e Teknikumit të Naftës me drejtor Gani Qemo. Organizuesi dhe drejtor i parë ka qënë Etokli Malo një njeri i mrekullueshëm që na jepte gjuhën ruse. Pastaj erdhi Gani Qemo që u largua në vitin 1954 për studime në B.S. dhe na erdhi keq por na erdhi një tjetër i mirë , Hamdi Kruja. – Në vitin 1954 thoni përfundoi studimet brezi i parë në teknikum Haxhi Qalliu dhe menjëherë vjen një i brezit të shtatë. Të bëhet një renditje e brezit të parë.Nga ata që kanë mbaruar me mua është P.Nishani. Kjo ësht punë njohje, subjektivizmi ka punën e tij. Nuk shkon pas të parëve dhe pas të parit vjen një shtatanikë. – Drejtorët e ndërmarrjeve të naftës, ka një paqartësi. Prokopi cfarë ka qënë i pëgjithshëm apo i nxjerrjes ? Pirro Bozdo dhe Ramadan Perhati, ka një paqartësi. Ramadan Perhati u emërua K/inxhinier i ndërmarrjes së re të shpim shrytëzimit me drejtor Sotir Skorovoti. Në mars të vitit 1957 u nda shpim shfrytëzimi në ndërmarrje të veçantë, për herë të parë në historinë e shpimit. Në këtë drejtori unë emërova përgjegjëgjës në degën teknike për sigurimin teknik dhe shpikje racionalizimet në përputhje me legjislacionin e atëhershëm. Me P.Canen drejtor prej vitit 1953 ka qënë k/inxhinier Pirro Bozdo deri sa shkoi në Kombinat. Kishte këshilltar për shpimin specialistin sovjetik Surkov. – Thuhet se P.Bozdo u zëvëndësua nga R.Perhati pasi Pirrua shkoi në Fakultet. Nuk qëndron kështu. Deri në vitin 1967 P.Bozdo ishte drejtor i përgjithshëm i kombinatit. Në këtë vit sektori i nxjerrjes, shpim shfrytëzimi, rafinerit kaluan nën drejtimin e drejtorisë së përgjithshe që u krijua në patos me drejtor Lipe Nashi. Pirrua ngeli drejtor i përgjith-shëm i shpim kërkimeve në Kuçovë deri në mbledhjen e qeverrisë më 5-6 mars të vitit 1970 që u zhvillua këtu. Ramadani ishte në këtë drejtori në vitin 1969 ndoshta dhe më parë me detyrën e k/inxhinierit. Me vendimet që u morën, kjo drejtori u transferua në muajin prill në Patos te ndërtesa dykatëshe në transport. Drejtor u emërua P.Leka, K/ inxhinier P.Bozdo dhe unë nga K/gjeolog i shpim kërkimit nr.2 u emërova k/gjeolog në këtë drejtori. Ndërsa Ramadani në degën teknike. Në vazhdim të zbatimit të vendimeve të Këshillit të ministrave të 5-6 marsit më datën 20 dhjetor 1970 në katin e dytë të drejtorisë tonë, ministri K.Thedhosi, ku ishim disa njoftoi se në vazhdim të vendimeve të KM : 1. Instituti po vazhdon të instalohet në godinën tre katëshe në Fier. 2. Krijohet drejtoria e Pergjithshme e naftës me qëndër në Fier dhe fillon më 1 janar 1971 3. Sizmika bashkohet me Institutin dhe le të gjejnë gjuhën. Ky ishte një vendim i dëm-shëm për sizmikën, Institutin, për punën për shumë arësye dhe vazhdoi deri 1974 dhe u ndanë përsëri. Nga drejtoria jonë Pjetri u emërua Zv/drejtor, Ramadani k/inxhinier i kërkimeve dhe unë k/gjeolog, ndërsa Pirrua nuk u fut në këtë organikë dhe shkoi në Fakultet. Për këtë sqarim bëra dhe disa shtesa të tjera. Sic dihet drejtor i përgjithshëm me katër zv/drejtor ishte Lipe Nashi. -- P.Leka (1950) është e paqartë, Pjetri ka qënë me montimet e shpimet dhe më 1956 ishte shef zone shpimi. –Thuhet se shpimin e puseve e drejtonte Surkovi dhe një Rumun ? e paqartë, Surkovi në vitin 1956 ma ka prezantuar P.Bozdo si këshilltarë të tij. Po këtu më ka njohur me K/inxhinerin e Kombinatit Rexhep Reka. – Thuhet inxhinierët e parë në vitin 1952 por nuk thuhet kush janë, e theksova më sipër të ngelen atje ose këtu si ta shihni më të goditur. –Thuhet Haxhi Qalliu ………i cili në vitin 1953 u transferua në DPK ? Por më parë keni thënë se mbaroi studimet në vitin 1954 ? Unë e kam gjetur teknik

shpimi në pusin e thellë 601 për gëlqerorë në Kuçovë në vitin 1956. Teknik gjeolog ishte F.Kadilli i cili u largua dhe u zëvëndësua nga Sami Shehu. Fatriun e gjeta gjeolog zone në Pekisht ku ishin 4 puse në shpim me shef zone Zaho Cane. --Protoko Murati në vitin 1954 në puset e cekët të zones së Selenicës.? Në këtë kohë në Selenicë ishte ekspedita e kërkimit të bitumit e drejtuaar nga Jakushkini dhe F.Prenjësi. Protokua nuk më rezulton. Shpimet e cekta i kishte kjo ekspeditë. Në këtë ekspeditë kanë qënë teknikët Mustafa Avxhiu dhe Filip Simoni si dhe kolektori P. Muhameti. –Mjeshtër i avarive Pandeli Sofroni, Koli Mone. Mjeshtër avarive kanë qënë Sotir Skorovoti, Pandeli Sotiri, Sali Alushi dhe Sheme Mara. Koli mone ka qënë teknik meka-nik për sondat e shpimit dhe në mars 1957 erdhi në ndërmarrjen e shpim shfrytëzimit bashkë me mekanikun Theohar Vero me detyrat e teknik mekanikëve. - Qaj o Pandi……..ishte një pus në Frakul dhe Pandi ishte përgjegjës Pusi. Ky pus ishte me shqetësime e shumë materiale të pa sistemuara. Një ditë drejtori P.Cane e thirri dhe i vuri në dukje gjëndjen në pus dhe i tha shko në pus dhe bëj menjëherë sistemimin e materialeve. Pas disa orësh drejtori shkon në pus dhe gjëndja ishte njëllojë, Pandi nuk kishte shkuar. E merr në telefon nga Pusi: Pandi, ç'kemi nga pusi, çfarë po bëni ? Pandi i përgjigjet, se po sistemojm këtë e atë, hoqëm një vaskë etj. Drejtori i thotë po unë jamë në Pus, ti ku je? Atëhere unë jamë në shtëpi shoku drejtor. – Studimet sizmike në atë zone (zona e Marinzës) sipas T. Biçokt 1953. Po pse sizmika e e përcaktoi futjen në Marinëz? Pse nuk njihesh vendosja transgresive e monoklinalit neogenik mbi siperfaqen e erroduar të gëlqerorëve? Mirë thuhet këtu u zbatua kalimi nga e njohura në të panjohurën duke filluar nga jugu në Visokë ku del në sipërfaqe shtresa e ranorëve bituminoz, më në veri del një shtresë me naftë viskoze e kështu me radhë del e dyta e treta e gjashta e shtata dhe më thellë Marinzat. Me këtë ecuri pusi 542 u shpua në vitin 1957 dhe sizmika na qënka bërë në vitin 1953. Pusi 542 dhe puset e tjerë projekto-heshin në bazë të ligjëshmërisë gjeologjike që thamë të materializuar në përgjithësimin gjeologjik të vendburimit të Patosit realizuar nga gjeologu sovjetik V.N. Vinjukov në vitin 1955. Ky projektim u mbështet dhe u miratua nga K/gjeologu S.Pasho, Z.Meko, B.Alija. Sovjetikët bënin studime, bashkëpunonin dhe urdhëronin. – Në 542 mjeshtri Koli Mone ishte në ballë të shuarjes së zjarrit dhe mbylljes së fontanës në qershor të vitit 1957. Kjo nuk është e vërtetë, te gryka e pusit kur shpërtheu flaka nga një shkëndi gjatë manovrimeve ishin K/inxhineri Kombinatit Rexhep Reka, inxhinieri mekanik Fatmir Imami dhe një specialist sovjetik. Kur shpërthyen flakët nga nafta e grumbulluar në gropat e dheut gjatë dy javeve të fontanimit, ata të tre nuk vinin dot drejtë jugut nga ishim ne, ne i konsideruam pa shpëtim. Por për fat pas tre orësh na dalin pas shpine dhe na treguan peripicit që kishin hequr duke gjetur një shteg drejtë veriut. Drejtimin teknik e bënte specialisti sovjetik i fontanave Azerbaxhanasi nga Bakuja Kasëm Asllanov i cili erdhi me aeroplan të posaçëm nga Moska e drejtë në Marinëz. Ai posa ishte kthyer nga Irani ku kishte mbyllur një fontanë, pa vajtur në familje niset për në Marinëz. Të gjitha përgatitjet dhe veprimet kontrolloheshin dhe urdhëroheshin nga ky specialist sa dhe për një paisje i qëndronte pranë dhe e udhëzonte torrnitorin Gaqi Mitrushi te ofiçina e vjetër. Për punë të tjera kishte plotë si punëtorë të shpimit, zjarrëfiksa, ushtarë. Atje ishim po thuaj vazhdimisht, Ramadani, Shemsiu dhe Unë. U dogjën zjarrëfikse, traktorë, mbi 10 shtëpi. Drejtori i Kombinatit Xh.Spahiu ishte kryetar i shtabit, çdo ditë ishte me kombinoshe. Po t'i lihesh në dorë Kolit do ja kish bërë marifetin si Div-34 dhe ca-37. Në mbledhjen e qeverrisë më 5-6 mars kemi dëgjuar shumë gjëra të një mentaliteti prej të vegjëlve. –Thoni se regjistruat prerjen e pusit 542, pastaj na del se ishit student dhe shikonit flakët nga Tirana. Kjo është e paqartë, kur e bëtë regjistrimin, duhet sqaruar. –Zbulimi 542……………hapi rrugën e zbulimit të vendburimeve të reja të naftës e gazit nga specialistët shqiptar. Pse, ku , ishin ende sovjetikët, çfarë përcaktoi 542 për vendbu-rime të tjera? Pse hapi rrugën, kush e kishte bllokuar? Të thuash zbulimi i naftës në gëlqerorë në Visokë në prill të vitit 1963 që hapi një perspektivë e një strategji të re në fushën e kërkimeve në objektin e gëlqerorëve është një gjë e qartë me përcaktim të padi-skutueshëm. – Ndërmarrja drejtohej nga Kiço Kasapi,

k/inxhner Rexhep Reka(1952- 1962). Rexhepi në vitin 1956 ishte k/inxhinier i Kombinatit, pastaj shkoi në fakultet dhe në qershor 1965 organizoi ngritjen e Institutit të naftës në Kuçovë dhe u emërua drejtor deri në fund të vitit 1970 që u zëvëndësua nga Beqiri dhe Rexhepi kaloi në drejtorinë e nxjerrjes me P.Priftin në DPN. – K/gjeolog i prodhimit Z.Meko (1952-1962). Po Ziveri në vitin 1958 është pedagog në fakultetin gjeologji miniera.

--Flitet per ngritjen e Instituteve, bëhet një kalim nga vitet peseëdhjet ne gjashtëdhjet, e deri 2009. Nuk thuhet kush e ngriti dhe u bë drejtor i parë Institutit, Ai ishte Rexhep Reka.

--Përmëndet Ibrahim Meçule. Por duhet thënë se Ai ishte marksheder dhe u bë përgjegjës pusi.

-A.G. Burdzhanadze (1951-1952) dhe më pas Ganifa Mamedbegov(1953-1955) të thuhet se kanë qënë këshilltar të K/gjeologut S.Pasho. --Ashtu është në fillim erdhi Z.Hamiti drejtor i përgjithshëm i Kombinatit të Naftës dhe në vitin 1955 erdhi Xh. Spahiu. – Në fillim ishte R.Xhabija K/inxhiner i Kombinatit të Naftës pastaj u emërua R. Reka. Ramizi është inxhinieri i parë që ka ardhur nga studimet jashtë shtetit pas çlirimit dhe pikërisht më 1948. –Te problemet gjeologjike dalin disa paqartësira. Beqiri në vitet 56, 57 ka qënë në Patos, në shpim kërkim. Këtu del në Kombinat. – Përmëndë dy tre mësuese, por ka shumë të tjera, por nuk keni përmëndur mësuesen dhe në vitin e tretë të shtatëvjeçares drejtoreshën time Shpresa Gryka(Pasho) që na e mori K/gjeologu i Kombinatit S.Pasho. Te shëtitorja e Qytetit të Ri bënin ece jaket të fijuarit e rinjë kur Serveti vinte herë pas her nga Kuçova. –Thoni u zbuluan 12 vendburime nafte në ranorë e gëlqerorë, pastaj më pas thoni 16 vb. Nafte dhe 7 gazi. Duhet saktësuar, hiqeni 16. Përmëndëni vb e Mollajt. Mollaj është një vendburim me Cakranin. Në vitin 1970 pusi Ba-22 vendosur në Mollaj kishte mundësi të zbulonte Cakranin por ra në avari të pa likujdueshme. Me zbulimin e Cakranit në vitin 1977 u bë e mundur që Cakrani shkoi në zonën e Mollajt dhe në vitin 1980 u dublua Ba-22 dhe rezultoi naftë mbajtës një me Cakranin, në një strukturë. Këto ndarje atëhere edhe bëheshin për të treguar sa më shumë vendburime. Nuk thuhet shkatërrimi që ju bë Cakranit tre vjet prej 10 shtatorit 1980 deri në vitin 1983 me 3.8 hektarë grifonime deri sa shteroi dhe e "zunë mjeshtrat në ballë të fontanës" që nuk dëgjuan një zë racional që në fillim për eliminimin e pusit kur ishte mundësia plotësisht por me përbuzje e hodhën poshtë atë mendim , e quajtën "varfëri teknike". Tani nuk vlenë më por historia duhet ta rregjistroj se kështu ka ndodhur. Këto dhe mjaftë përmëndje të tjera nuk i përmbahen titullit "Vitet pesëdhjet, prandaj shiheni titullin dhe ndërtoni nënkapituj. Mendoj se i duhet bërë një redaktim dhe vendosja e problemeve në vëndin e duhur. Mirë do të ishte të thuhesh koha e zbulimit të këtyre vendburimeve të cilat janë edhe në materialin tim prej një viti në facebook "Selenica,Bitumi dhe Nafta".

-Thuhet se keni qënë anëtarë i Këshillit Shkencor të Institutit gjeologjik në vitet 1975-1987. Do të ishte mirë të thuhesh momentin e ngritjes së këtij këshilli, kush e ngriti etj. Saktësit mund t'igjeni te disa studime dhe me ekzaktësi te ai vitit 2016.

Dëshiroj për saktësimin e rregullimit të shtjellimit të këtij materiali e jo si ai i njërit të 2016 që e kini përmëndur. Megjithatë kjo është puna juaj, por besoj se në të ardhmen nuk do më jepet mundësia të njihemi si tani me këtë material. – Nuk po vazhdoj më tutje, unë thash për mundësin e disa saktësimeve, në ndonjë rastë kam shtuar diçka që ndoshta nuk ju duhet. Prandaj, ne nuk njihemi por nëse këto ju duhen bëni zahmet t'i përdorni në të kundrtën i hidhni poshtë dhe mua mos më kujtoni, sikur asgjë nuk u kam thënë, se kënaqeni vet dhe sidomos ata që ju rrethojnë.

Like

Alfred Frasheri shared a link.
May 10 at 1:15pm

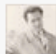
PATOS, VITET PESËDHJETË Kujtime
Pa bukë dhe pa naftë nuk ka pavarësi dhe përparim të Atdheut!
Jeta, veprimtaria dhe ngjarjet gjatë saj ruhen në kujtesën tonë dhe rizgjohen ndër vite për të na kujtuar se si këmi jetuar e punuar, si jemi sjellë në shoqëri e familje, arritjet, gabimet, por mbi të gjitha për njerëzit, shokët e miqtë me të cilët kemi ndarë gëzimet dhe hidhërimet në rrugëtimin tonë të jetës.
Në jetën time, puna në kantieret e naftës zë fill në shtatorin e vitit 195...
Continue Reading

www.abcnwws.al
ABCNWWS.AL

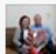
 Like Comment Share

 Timo Koci, Flamur Hoxha and 23 others

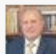
View 8 more comments

Antonis Mellios te kujtoj me dashuri ,andon melo
Like · Reply · 1 · Yesterday at 9:09am

Enver Manaj Faleminderit Profesor Alfredi!Ju keni qene dhe jeni nje nga njerzit me te shquar te gjeofizikes,keni punuar ne prodhim dhe keni mesuar nje dekade te madhe inxhinjerash gjeofizike ne sistemin e naftes .Ju keni respektin e padiskutueshem per gjithcka keni bere .Respekte te vecanta profesor !!!
Like · Reply · Yesterday at 9:26am

 Write a comment...

Vesel Hoxha commented on your post.

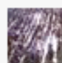

Alfred Frasheri
May 10 at 1:14pm ·

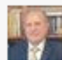
PATOS, VITET PESËDHJETË Kujtime
Pa bukë dhe pa naftë nuk ka pavarësi dhe përparim të Atdheut!
Jeta, veprimtaria dhe ngjarjet gjatë saj ruhen në kujtesën tonë dhe rizgjohen ndër vite për të na kujtuar se si këmi jetuar e punuar, si jemi sjellë në shoqëri e familje, arritjet, gabimet, por mbi të gjitha për njerëzit, shokët e miqtë me të cilët kemi ndarë gëzimet dhe hidhërimet në rrugëtimin tonë të jetës.
Në jetën time, puna në kantieret e naftës zë fill në shtatorin e vitit 195...
Continue Reading

Like Comment Share

Hasan Mucostepa, Tomor Kotorri and 4 others

Vesel Hoxha Te falenderoj profesor i nderuar dhe i respektuar per keto informacione interesante dashamirese dhe emocionuese.
Shendet e jete sa me te gjate profesori i profesoreve.
Like · Reply · 9 hrs

Write a comment...

ahmet sali collaku <ascollaku@hotmail.com> To Alfred Frasheri

I dashur Prof. Alfredi, Uroj te jeni mire.

May 14 at 9:54 PM

Dikur kam shkruar nje shkrim shume domethenes, ALBPETROLCINIZMI YNE, MONEDHA E VARFERISE SHQIPTARE. Ky shkrim eshte edhe ne librin tim te dyte, “VAJGURI YNE, DHURATE APO MALLKIM”. Po ju a postoj. Ju jeni shume I ndershem dhe I ndjeshem, e kuptoni ku I fshoj lapsit... Me indinjuan pa mase ato qe shkruan kolegu yne, Luci Pleqi, jo me ato qe me adreson mua, por me ato qe thote se ***nuk e njoh Alfred Frasherin... ???!!!!,*** kur tenton te komentoje shkrimin tuaj... Per mua, ky person qe nuk besoj ta kete pare as si kopertine librin tim, jo ta kete shfletuar, ngaterron BIOGRAFITE standarte, te shkruara ndonje here me diktim per mburrje, me esete, qe jane ndiesi krejt personale... Eshte bote e ngaterruar, Prof. Alfredi!!! Jo per tu mbrojtur juve, se nje vigan si Ju, nuk ka nevoj per mbrojtje, po nese do me jepet mundesia do ta ribotoja esene shkruar per Ju, me kete shenim te vogel ne krye, sic po jua nis Juve ketu me poshte. Shendet dhe me shume konsiderate, Miku juaj,

Ahmet Collaku

HYRJE Kohe me pare per Prof. Alfred Frasherin kam shkruar nje ese te ciln e kam vendosur ne librin tim, por shoh se ky portret eshte shume jetesor. Prof. eshte I zhdervjellet, flet, shkruan, diskuton, eshte unikal, nuk do te mbaje asgje per vete, I ka dorzuar te gjithe celsat. Ai eshte teper I revoltuar prandaj proteston. protesten e tij, vetem anti shqiptaret nuk e degjojne. Ai eshte ministri im i naftes! Ministri im, vendburimet nuk I emeron me emera gjeografik, por me kordinata ne sistemin 4D, pra jep dimensione edhe poshte tokes. Ndiej dhembje per kete autokton, autodidakt. I vetem, pa simetri, ky peronalizon me rrenje, me dege, me

lule Frashellinjte e pare... Prof Alfredi eshte pike kritike, pike referimi, fjalori dhe gjuha e tij eshte ajo e formulave. Disa ne pleqeri behen murgj, thote proverbi Angleze, kurse une do te thosha, Prof. Alfredi ngjitet akoma me lart. Ti urojme shendetin dhe ti shtojme energjite Prof. Alfredit, qe me ate memorje te paster, te shkruaj akoma per pasurite natyrore, per pionierat e pare qe rilevuan Shqiperine.. Ta mbajne ne krahe Prof. Alfredin, sepse ai eshte nje muze I gjalle, eshte Ministri im I naftes, radiografi me I sakte I nentokes shqiptare.